№ 288 ՇԱԲԱԹ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՇԱԲԱԹ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ № 288

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւն բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ

ՀԱԼԼԷԻ №1 25 հատ 38 կոպ.
ԱՐՏԻՍՏԻՉԵՍԿԻ 25 հատ 30 կ.
ԽԱՆ-ԿԷՖԻ 25 հատ 30 կ.

ՕԲՐԱԶՑՕՎԻԱ 25 հ. 25 կ., 10 հ. 10 կ.
ԵԱԻԱ 25 հ. 25 կ., 10 հ. 10 կ.
ՎԷՆԵՐԱ 25 հ. 15 կ., 10 հ. 6 կ.

ԻԴԷԱԼ 25 հ. 15 կ., 10 հ. 6 կ.
ՀԱԼԼԷԻ 25 հ. 15 կ., 10 հ. 6 կ.
ՓՈՒՐՈՐ 25 հ. 15 կ., 10 հ. 6 կ.

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ „ԿՈՄԷՏԱ“ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

ՌԷՆՈՄԷ 10 հատ 5 կ.
ՕՖԻՑԵՐՍԿԱՅԱ 25 հ. 15 կ., 10 հ. 6 կ.
ՄԻՆԻՕՆ 25 հ. 15 կ., 10 հ. 6 կ.

ՏԻՐԱԿ 10 հատ 3 կ.
ՌՕՍԿՕՇ 25 հ. 10 կ., 10 հ. 6 կ. և 10 հ. 4 կ.
ԲԱՐԲԱ 20 հատ 5 կ.

ՋՎՕՆ 20 հատ 5 կ.
ԷԽՕ 20 հատ 5 կ.
ՍՎԷՏ 20 հատ 6 կ.
(Հ. ու. կ.) 1401. 5—4

ԾԽԱԽՈՏ 1 ֆունտից գինը 10 ռուբլի ծանր

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1911 ԹՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը՝ 9 ր., 9 ամսվանը՝ 8 ր., 8 ամսվանը՝ 7 ր., 7 և 6 ամսվանը՝ 6 ր., 5 ամսվանը՝ 5 ր., 4 ամսվանը՝ 4 ր., 3 ամսվանը՝ 3 ր., 2 ամսվանը՝ 2 ր., 1 ամսվանը՝ 80 կ. և 20 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրօպայի բաժանորդները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նախ հին հասցեն, և միևնոյն ժամանակ 40 կոպ. նամականիշով։

Ի նկատի ունենալով, որ ուշ բաժանորդագրվելու պատճառով առեղծվում են մի շարք տեխնիքական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեանը հնարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնաւորապէս թերթն ուղարկել բաժանորդներին, ուստի խնդրվում է բաժանորդ գրվել ցանկացողներին վաղօրօք դիմել՝ գրելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ։

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադր. բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցեն իր վրա ունեցած համարով։

Մեր հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Կիրակի, դեկտեմբերի 26-ին, ԵՐԴՈՒԽԵԱԼ-ՀԱՒԱՏԱՐՄԱՏԱՐ

Նիկօլայ Անդրէևիչ Բալանթարեանի

մահվան տարելիցին, Զգրաշէնի ս. Աստուածածնի եկեղեցում (Արմեանսկի բազար) կը մատուցվի պատարագ և կը կատարվի ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ, որի մասին յայտնում է հանգուցեալի յիշատակը յարգել կամեցողներին այրի ՄԱՐԻԱՄ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԲԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆԸ իր որդիներով։ Պատարագի սկիզբը առ. ժամը 10½-ին, իսկ հոգեհանգիստը ժամը 12-ին։

1431. 2—1

Թատրոն „ԻԼԼԻՒԶԻՕՆ“ Ս. Օ. Իվանիցկայայի

ՏՕՆԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ։

ծրագրից դուրս, սեփական նկար՝

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԱՏԹԷՈՍ II-Ի ԹԱՂՈՒՄԸ

Խնդրվում է չը համեմատել միւս նոյնատեսակ պատկերների հետ։

Բացառապէս մանկական ծրագիր։ Տօն օրերին սկիզբը ցերեկվայ ժամը 12-ից։

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ ԵՆ ԱԳԷՆՏՆԵՐ

Գաւառական լրագրավաճառութիւնը վարող ԲԻՒՐՕՅԻ համար— ՍԱՄՏՐԷԴԻՈՒՄ, ԺԻԱԹՈՒՐԻՈՒՄ ԵՒ ԳԱՆՁԱԿՈՒՄ։

Հասցէագրել՝ ТИФЛИСЪ, Эриван. пл., д. Харазова, Э. ГОРДЕЛАДЗЕ.

(ա. օ.) առ. 1425. 3—2

ԵՐԵՒԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

ԹԱՏՐՕՆ Ե. Բ. ՋԱՆՓՕԼԱԴԵԱՆԻ

Երևանի նախկին ակումբի շինութիւնը՝ հիմնական վերաշինութեամբ, յարմարեցված է յատկապէս Թատրոնի համար։ Առանձին պատուէրով բերված է բոլորովին նոր, շքեղ դեկօրացիա։ Կան բուտաֆոր, ռեկվիզիտ և ամեն յարմարութիւններ։

Պ. պ. սիրողները կարող են դիմել. Въ гор. Эривань, Театръ ДЖАНПОЛАДОВА. Тифлисъ, Контора „Энергія“. Пушкинск. № 3.

SANITAS Adresse Télégraphique
Адресъ телеграммъ САНИТАСЪ Тифлисъ

ՆՈՎՈՒԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԴԵՂԱՏԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ

ԱՌԵՒՏՐԻ

ԹԻՖԼԻՍ, ԲԱԳՈՒ, ԲԱԹՈՒՄ.

Բրօկար եւ Ընկ. ֆիրմայի պարֆիւմէրիա

Դուխի «ДИВНАЯ СИРЕНЬ»
» «ВАЛЬФЛОРА»
» «РОЕМЕ»
Օդէկօլօն «СНѢЖНЫЙ ЛАНДЫШЪ»

Տուալէտի սապօն „Липалисъ“
Առանձնէրի համար „Сололь“
Թեփի դէմ և մազ բուսցնելու „Петроль“

ՊՈՄԱԴ «ՊԷՏՐՕԼ»

1434. 1—1

Թիֆլիսի Ժողովարան

Կիրակի, դեկտեմբերի 26-ին

—օ— կը կայանայ —օ—

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌՈՎ

I

ՆՈՐ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆ (հայերեն)

Վօդևիլ 1 արարուածով

II

→ ՍԻՆԷՄԱՏՕԳՐԱՖ ←

Վերջում տեղի կունենան ԽԱՂԵՐ

Կը նուագէ զինուորական երաժշտախումբը։ Իսկ Գալցեվ եղբայրները կը նուագեն ջութակի վրա։

Մուտքը՝ մեծերի համար 50 կոպ., երեխաների համար՝ պրեմիայով 50 կոպ., իսկ առանց պրեմիայի 25 կոպ.։

◆ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ԵՆ ◆

Սկիզբը ժամը 5-ին, վերջը երեկ. ժ. 8-ին։

(ա. ղ.) 1426. 2-2

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այն աջողութիւնը, որ ունի Ռուսաստանի ապրանքների ներմուծումը Պարսկաստան և վերջին ժամանակներս Թիւրքիա, ցոյց է տալիս, որ իրական կեանքը պահանջում է մերձեցում հարևան երկիրների արդիւնագործների և առևտրականների միջև։

Մեր հարևան երկիրներն էլ ունեն դէպի Ռուսաստան արտահանելու մթերքներ և արտահանում են մի որոշ աստիճան, բայց անկասկած արտահանվող իրերի տեսակները և քանակը աւելի մեծ կը լինեն, եթէ դիւրութիւններ և յարմարութիւններ լինեն ընդարձակ ծաւալով։

Մենք մի քանի անգամ շօշափեցինք տնտեսական յարաբերութիւնների զարգացման խնդիրը Ռուսաստանի և հարևան երկիրների մէջ և հրաւէր կարդացինք այդ խնդրում աջակցել Մոսկվայի, Լօձի և Ռուսաստանի ուրիշ մասերի արդիւնագործներին և առևտրականներին, որոնք ջանքեր են գործ դնում տնտեսական սերտ կապեր հաստատել սահմանակից երկիրների հետ։

Եւրօպական բոլոր պետութիւնները ամենաեռանդուն կերպով մրցում են նոր-նոր շուկաներ գրաւելու իրանց արդիւնագործութեան ապրանքների համար և, անկասկած, ներկայումս նրանք հսկայական աշխատանք են առաջ մղել ենթարկելու իրանց ազդեցութեան շրջանին Թիւրքիայի և Պարսկաստանի շուկաները։

Եւ անշուշտ, ով այդ մրցութեան ասպարէզում ուշանայ, կամ հանդէս գայ թոյլ ույժերով, նա կընկճվի և յետ կը մղվի եթէ ոչ առ միշտ, գոնէ երկար ժամանակով։

Անդրկովկասը, որ տնտեսական առաջադիմութեան մէջ դեռ միայն սկզբնական քայլերն է անում ներկայումս, շահագրգռված է, որ նա կարող և ընդունակ լինի առեղծել սերտ տնտեսական յարաբերութիւններ իր դրացի երկիրների հետ։ Դա կը լինի աշխարհագրական տեսակէտով բնական, տնտեսական տեսակէտով բոլորովին խելացի և տրամաբանական։

Բայց եթէ մենք, Անդրկովկասի և առ հասարակ Ռուսաստանի գործողները, անձեռնհաս հանդիսացանք այդ բնական և տրամաբանական յարաբերութիւնները ուժեղացնելու և աճեցնելու, այն ժամարակ մենք, չը նայելով մեր սահմանակցութեան, բոլորովին մեկուսացած և առանձնացած կը լինենք մէկը միւսից, և մեր դրացի երկիրները, ողողված լինելով ուրիշ պետութիւնների արդիւնաբերած մթերքներով, կը կապվեն տնտեսական յարաբերութիւններով արևմտեան հեռաւոր ձեռնարկողների հետ։

Թիֆլիսի նման կենտրոնական մի քաղաքի արդիւնագործները և առևտրականները, ունենալով այնպիսի կազմակերպութիւններ, ինչպէս են առևտրականների ընկերութիւնը և բօրսային կօմիտէտը, պէտք է վերջ դնեն իրանց անտարբեր և անշարժ վերաբերմունքին դէպի ցոյց դուած խնդիրները և յատուկ հոգատարութեամբ հերթական մշակութեան առարկայ դարձնեն նրանց։

Ժողովելով բոլոր ձեռնհաս անձերին, խորհրդակցելով կենսական նշանակութիւն ստացած խնդիրների մասին, նրանք մեծապէս կօգնեն տնտեսական յարաբերութիւնների զարգացմանը սահմանակից երկիրների մէջ և այդպիսով կը նպաստեն մի կարևոր գործի աջողութեան և կազմակերպութեանը։

Ա. Քալանթար

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Պետերբուրգ, 22 դեկտեմբերի

Համաձայն Սեմիրէչինեան շրջանի զինուորական նահանգապետի հեռագրի, երկրաշարժը շարունակվեց նաև ցերեկը, բայց աւելի թոյլ։ Վէրնիում, երկու իբար մօտ ընկած գիւղաշէններում սպանվելեն քառասունից աւելի մարդ. վիրաւորվածների թիւը մեծ է, որոնց մէջ կայ տասս զինուոր։ Քաղաքի ծայրերում բոլոր տները փլվել են։ Մի քանի ընտանիքներ մնացին առանց ապրուստի։ Քաղաքի մէջ աւելի կամ պակաս չափով փլասվել են բոլոր շինութիւնները, առանձնապէս գիմնազիաները, դատարանը, պօստը, շրջանային զինուորական և գաւառական վարչութիւնը, նահանգապետի տունը։ Սարսափն անցնում է։ Աղքատութիւնը անհամեմատ քիչ է, քան 1887 թւին էր։ Կազմվել է նպաստամատոյց մասնաժողով։ Վէրնիի երկրաշարժից փլասվածների անմիջական օգնութեան համար Կարմիր Խաչի ընկերութիւնը նուիրեց 5,000 ր.։ (Հ. Գ.)

Վէրնի, 22 դեկտեմբերի

Երկրաշարժի ժամանակ սպանվեցին 36 մարդ, շրջակայքում 8. վիրաւորվեցին աւելի քան 100 մարդ։ (Հ. Գ.)

Տաշկենտ, 23 դեկտեմբերի

Պիշպէկում քանդվեցին շատ շինութիւններ։ Տօկմակ և Նօվօմիտրիէվսկ գիւղերը քանդված են։ Պրժէվալսկը խզված է բոլորովին։ Ճանապարհների փչանալու և հեռագրաթելերի կտրտված լինելու պատճառով հաղորդակցութիւնը հազիւ թէ շուտով վերականգնվի։ Որքան է զոհերի թիւը Տօկմակում—յայտնի չէ։ Հ. Գ.)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր Բուխարա, 23 դեկտեմբերի

Քաղաքում հանգիստ է, կեանքի սովորական ընթացքը չէ խանգարվում. սակայն, ի նկատի ունենալով պտտվող լուրերը պատրաստվող անկարգութիւնների մասին, ռուսաց և տեղական իշխանութիւնները ձեռք են առել զինուորական պաշտպանութեան մի քանի միջոցներ։ Այս միջոցը մի փոքր հանգստացրեց ռուս և տեղացի ազգաբնակութեան մտքերը։ Տեղական բանկերի ներկայացուցիչների խորհրդակցութիւնը զինուորական պաշտպանութիւնը աւելորդ գտաւ։

Երէկ գիշեր վախճանվեց բուխարական էմիր Սէիդ-Աբդուլ-Ահադ-խանը։ Այսօր էմիրին թաղեցին։ (Հ. Գ.)

Հէլսինգֆորս, 23 դեկտեմբերի

Ամբողջ երկրում մինչև ցերեկվայ ժամը 12-ը մասնակցել են ընտրութիւններին՝ սօցիալիստ՝ դեմօկրատներ—27,256, հին ֆիններ—17,134, երիտասարդ ֆիններ՝ 13,544, շվէդներ՝ 10,337, ագրարներ՝ 3,579։

Անցեալ տարի Գանդէի վրայով գաղթել են 19,580 ֆիններ և 206 ռուսներ։ (Հ. Գ.)

Օդեսսա, 23 դեկտեմբերի

Ներքին գործերի մինիստրի ամենահպատակ զեկուցագրի վրա ակադեմիստ-ուսանողների արտայայտած ամենահպատակ զգացմունքների մասին Կայսրը բարեհաճեց մակագրել. «Բոլորից անկեղծ շնորհակալ եմ»։ (Հ. Գ.)

Կալլսրուէ, 23 դեկտեմբերի

Հարաւ-գերմանական զօրաբանակների զինուորների մէջ թերթիկներ են տարածված կոչ անելով անհնազանդութեան և չը մասնակցելու կայսրի ծննդեան օրը կատարվելիք զօրահանդէսին։ (Հ. Գ.)

Վիէննա, 23 դեկտեմբերի

Կայսրը իրան լաւ է զգում։ Առաւօտեան նա առանց փոքր իսկ թուլութեան զբաղվեց պետական գործերով, նախաճաշեց, ճաշեց ախորժակով, ծխեց սիգար։ Հարբուխը և խռպոտութիւնը պակասում են։

Կայսրը գիշերը հանգիստ քնեց։

Չեխական սէյմի աշխատանքի ընդունակ լինելու հարցը մնաց չը լուծված, որի պատճառով չեխական կլուբի նախագահ Ֆիդլէրը մերժեց չեխերին ուղղված Բինէրտի առաջարկութիւնը՝ մասնակցելու կաբինէտին, առաջարկելով կազմել գործունեայ մինիստրութիւն, որի վերաբերութեամբ չեխերը առժամանակ կը գրաւեն չէզոք դրութիւն։ Բինէրտը բանակցութիւններ է վարում լեհական կլուբի հետ, որպէսզի լեհերին համոզէ կազմելու պարլամենտական մեծամասնութիւն գերմանացիների հետ միասին։ (Հ. Գ.)

Բուդապեշտ, 23 դեկտեմբերի

Ունգարական պատգամաւորութիւն։ Իւստի կուսակցութեան անդամ Բատիանին, քննադատելով աւստրո-սերբական առևտրական պայմանագիրը, ցաւակցութիւն է յայտնում աւստրո-սերբական յարաբերութիւնները վատթարանալու առիթով, որի պատճառը տեսնում է կոմս Էրենտալի քաղաքականութեան մէջ, որպիսին քիչ մնաց Աւստրո-Ունգարիային դրդէր պատերազմ յայտարարելու։ (Հ. Գ.)

Պրագա, 23 դեկտեմբերի

Քաղաքային խորհուրդը հրաժարժին ընտրեց պատուաւոր քաղաքացի։ (Հ. Գ.)

Բրիւսել, 22 դեկտեմբերի

Լեժակիի աւազանի հանքերում, Մաասի ձախ ափին, 12,000 բանւորներ գործադուլ յայտարարեցին այն պատճառով, որ տէրերը մերժեցին բանակցութիւններ սկսել։ (Հ. Գ.)

Բուխարէստ, 23 դեկտեմբերի

Մինիստր - նախագահ Բատիանիս

յայտնեց, թէ ի նկատի ունենալով, որ լիբէրալ կուսակցութեան ծրագիրը իրականացաւ, կաբինէտը հրաժարական է տալիս։ (Հ. Գ.)

Փարիզ, 22 դեկտեմբերի

Ֆրանսիական ճեմարանը խօսեց ճեմարանում կանանց ընտրելու դէմ։ (Հ. Գ.)

Լօնդօն, 22 դեկտեմբերի

Սիդնէյ-Սարիդում հանգիստ է, սակայն ոստիկանութիւնը դեռ իր դիրքերից չէ հեռացել։ Հարեւան փողոցներում բազմաթիւ հետաքրքրվողներ են։ Վիրաւորված ոստիկանների և հրդեհաշէջների առողջութիւնը գոհացուցիչ է։ Լուրերին նայած, փլատակների տակ գտնվել է մի երրորդ դիակ ևս, որը անճանաչելի է։ (Հ. Գ.)

Սերէն (Բէլգիա), 22 դեկտեմբերի

Գործադուլաւոր հանքային բանւորները կրակեցին ժանդարմների վրա։ Հրացանաձգութեան մէջ վիրաւորվեցին հինգ հոգի։ Քաղաքապետը ամեն տեսակ համախմբումներ արգելեց։ (Հ. Գ.)

Կվինադօուն (Կապի շրջան), 23 դեկտ.

Գայկապուպի մօտերը փլուածքի տակ մնաց մարդատար գնացքը։ 15 մարդ սպանվեցին, 50 հոգի վիրաւորված են։ (Հ. Գ.)

Պէկին, 22 դեկտեմբերի

Համալսարանի ռեկտոր Լիւմուին-Շէնը մի զեկուցագիր ներկայացրեց, որ ուղղված է սահմանադրական պալատի դէմ։ Զեկուցագրի ասելով պատգամաւորները ունենում են միասակար ազդեցութիւն, փասում են պետութեան հիմքը և հինաւուրց սիւները, պալատում իշխող հանդիսանում է մի փոքրիկ խմբակ, աւելի խոհեմ և խելամիտ տարրերը վախից ձայն չեն բարձրացնում, պատգամաւորները մամուլի միջոցով աշխատում են իրանց կողմը թեքել ազգաբնակութիւնը և յօգուտ իրանց դարձնել հասարակական կարծիքը։

Զեկուցագիրը յանձնվեց սահմանադրական օրէնքների մասնաժողովին։

Պալատը յուզված է զեկուցագրին ցոյց տրված ուշադրութիւնից և յատուկ նիստ է նուիրելու նրա քննութեան։ Մամուլը պալատի կողմն է։ (Հ. Գ.)

ԹԻՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Կ. Պօլիս, 23 դեկտեմբերի

Եմէնից հաղորդում են, որ թիւրք զօրքերը ճակատամարտել են արաբների հետ Տախսի վիճակում։ Արաբները պարտված են։

Թիւրքիան Բօլգարիայի հետ կապում է առևտրական ժամանակաւոր պայմանագիր մի տարի ժամանակով։ (Հ. Գ.)

Թէհրան, 22 դեկտեմբերի

Արտաքին գործերի մինիստր նշանակվեց Մուխտեյամ-ուս-Սալթանէն։

Մէջլիսին ներկայացվեց շահնշահի բանկի փոխառութեան նախագիծը։ (Հ. Գ.)

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՎԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Բագուի քաղաքային դումայի դեկտեմբերի 21-ի նիստում, ձայնաւոր Կ. Իրեցկի հետևեալ զեկուցումն արեց.

«Ձեր ընտրած պատգամաւորութիւնը ներկայ եղաւ Նորին սրբութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II-ի թաղման, դրեց պսակ ձեր յանձնարարութեան համաձայն և արտայայտեց Կաթողիկոսական տեղապահ Սուրէնեան արքեպիսկոպոսին քաղաքային դումայի ցաւակցութիւնը, հայ ժողովրդի գլխաւորի և մարտնչողի մահվան առիթով։ Արքեպիսկոպոսը խնդրեց հաղորդել դումային անկեղծ շնորհակալութիւն իրանց վշտին ցոյց տուած համակրութեան և ուշադրութեան համար, որ արտայայտվեց առանձին պատգամաւորութեան առաքմամբ։ Մենք պարտք ենք համարում հաղորդել դումային, որ մեր պատգամաւորութիւնը տեղապահ արքեպիսկոպոսի, վանքի միաբանութեան և բոլոր կարգադրիչների կողմից վայելում էր ամենամեծ ուշադրութիւն։

Պարոններ առաջարկում եմ յարգել ոտքի կանգնելով յիշատակը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II-ի, հայ ժողովրդի գլխաւորի և մարտնչողի, ինչպէս ասաց նրա մասին սենատոր Վասացին։ Նրա մահվամբ ամբողջ հայ ազգը, կրեց անփոխարինելի կորուստ։ Առաջարկում եմ յարգել Մատթէոս II-ի յիշատակը յոտնկայս։

Ձայնաւորները և ներկայ եղող ժողովուրդը լռելեայն ոտքի են կանգնում։ («Баку»)

Կ. Պօլսից հեռագրում են «Баку» թերթին, թէ այնտեղ կաթողիկոսական ընտրելի են առաջարկում Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանեանին, իսկ դաշնակցականները սաստիկ հակառակութիւն ցոյց տալով այդ կանդիդատութեան, առաջ են քշում Կարապետ եպիսկոպոս Տէր-Մկրտչեանի կանդիդատութիւնը։

Մեզ թւում է, որ այդ տեղեկութեան մէջ որևէ թիւրիմացութիւն կայ։

Էջմիածին, 20 դեկտեմբերի

Անցնելով վերջին և ամենից հրատապ հարցին, այն է Կաթողիկոսի վերջին օրերին կրած յուզմունքների հարցին, ժողովը առաջարկեց նրանց, որոնք արծարծել էին այդ հարցը, բացատրել իրանց առաջարկների էութիւնը։

Ամենից առաջ խօսեց բժշկ. Վ. Արծրունի։ Նա յայտնեց այն միտքը, որ մամուլի և հասարակութեան մէջ լուրեր երևացին և պտտում են, թէ հանգուցեալ կաթողիկոսի կեանքը թունաւորված էր և դառնացած հայ մամուլի մի օրգանի «Հովիւ» և ապա նրան փոխարինող «Հովիտ» թերթի անսանձ և անարդար յարձակումներով, իսկ հիւանդութիւնից առաջ մի միջադէպ, որ տեղի է ունեցել նրա և Կարապետ եպիսկոպոսի մէջ լցրել է դառնութեան բաժակը։ Եպիսկոպոսը որպէս թէ կոպիտ վարմունք է ունեցել Կաթողիկոսի դէմ, անցել է կարգապահութեան սահմանը և կաթողիկոսի հիւանդութիւնը սաստկացել է։ Նա, Վ. Արծրունին, դրականապէս չէ մեղադրում Կարապետ եպիսկոպոսին, այլ որովհետև հասարակական խիղճը վրդովված է, որովհետև զանազան հրէշաւոր շշուկներ են պտտում, ուստի անհրաժեշտ է գտնում, որ այդ ամենը քննվի, ստուգվի և ճշմարտութիւնը երևան հանվի, որպէսզի հասարակութեան վրդովեալ խղճմտանքն ևս հանգստանայ։ Պէտք է մենք այստեղ ցոյց տանք մեր վերաբերմունքը դէպի այդ թերթը և այն անձինք, որոնք վշտացրել են ծերունի Հայրապետին, պէտք մեր զայրոյթը արտայայտենք։

Նրանից յետոյ խօսեց Յովհաննէս Թումանեան։ Այդ հարցը, ասաց նա, արծարծել է և «Հօրիզոնը» և թէ ես, թէ Լէօն, որ դրել ենք այդ հարցը, հաւատացէք պարոններ, թեթև սրտով չենք դրել, այլ մեծ զգուշութեամբ։ Կարապետ եպիսկոպոսը իմ անձնական բարեկամն է, ես նրան յարգողներիցն եմ, նա ևս ինձ յարգում է և բարեկամս է, ապացոյց հէնց այն, որ երբ նորերս Թիֆլիս էր եկել, նա եկաւ «Հօրիզոնի» խմբագրութիւնը և ցաւ յայտնեց, որ հայ ժողովուրդը ինձ, բանաստեղծիս, այնպէս չէ գնահատում, ինչպէս հարկն է (ձայներ ժողովի միջից. «ինչ կապ ունի այդ խնդրի հետ». ծիծաղ)։ Եթէ «Հօրիզոնը» դրել է այդ հարցը հրապարակի վրա, հէնց իր Կարապետ եպիսկոպոսի պատուի պաշտպանութեան համար է դրել, որովհետև մեղադրանքը արդէն համատարած է, ժողովուրդը արդէն խօսում է այդ մասին, աւելի հրէշաւոր մեկնութիւններ է տալիս։

Այնուհետև խօսեց Ս. Տիգրանեան, յայտնելով այն միտքը, որ խնդիրը մի Կարապետ եպիսկոպոսի կամ մամուլի որոշ օրգանի մասին չէ, այլ խնդիրը մի ամբողջ րէժիմի մասին է, որ տիրում է Էջմիածնում, մի րէժիմ, որ մահացրեց հանգուցեալ Կաթողիկոսին։

Սակայն ժողովականներից շատերը պահանջեցին, որ կօնկրէտ ձևակերպութիւն լինի մեղադրանքի. ցաւ յայտնեցին, որ «Հօրիզոնը» իր մեղադրանքները հիմնել է անէկդօտների, լուրերի, շշուկների վրա և փոխանակ նախապէս ստուգելու իրողութիւնը, ապացոյցներ ձեռք բերելու, խնդիրը արծարծել է, թեթևամիտ վերաբերմունք ցոյց տալով դէպի հարցը։

Յով. Թումանեան նորից խօսելով յայտնեց, որ «Հօրիզոնը» ունեցել է դօկումէնտ, այս Կարապետ եպիսկոպոսի Կաթողիկոսին տուած հրաժարականն էր, որից երևում է, որ նա Կաթողիկոսին մեղադրում է նոյն իսկ անբարեխղճութեան մէջ։

— Դէ տուէք այդ դօկումէնտը, կարդացէք, այն ժամանակ ամեն բան կը պարզվի աղաղակեցին ամեն կողմից։

Սակայն ոչ ոք երևան չը հանեց այդ դօկումէնտը։ Ժողովականներից մէնը, Հայկ Տէր-Միքայէլեան, կարծելով որ դօկումէնտը կայ, ոգևորութեան մէջ շտապեց մեղադրել և ասաց. «Եթէ ուրեմն Կաթողիկոսի դէմ Կարապետ եպիսկոպոսը և Բենիկ վարդապետը այդպիսի կոպիտ վարմունք են ունեցել (պատգամաւորներից մէնը Բենիկ վարդապետի անունն ևս տուեց, իբրև մի միաբանի, որ նոյնպէս խիստ գրութիւններ է ուղղել կաթողիկոսին), թող ուրեմն հեռանան Բենիկները և Կարապետները»։ Այս խօսքերի դէմ բողոքեցին շատերը գտնելով որ դեռ ոչինչ չէ ապացուցված։ Պատգամաւոր Արսէն Բալայեան մի քաղաքավարի, հեզնական ձայնով այն միտքը յայտնեց, որ առ հասարակ բանաստեղծները չափազանցութիւնների և երևակայութիւնների մէջ են ընկնում և ներկայ դէպքում ևս բանաստեղծ Յ. Թումանեանը զոհ է տուել իր բանաստեղծական թռիչքին, որի համար ցաւել կարելի է միայն։

Ապա խօսք է առնում Հ. Առաքելեան, որ ասում է մօտաւորապէս հետևեալը.

«Այստեղ դրված է երկու հարց. առաջինը քննել մամուլի մի օրգանի, այն է «Հովիւ»—«Հովիտ» թերթի վարմունքը, զայրոյթ և դատապարտութիւն յայտնել նրան իր կծու, խիստ և անպատկառ քննադատութեան համար, ուղղված հանգուցեալ Կաթողիկոսի գործունէութեան դէմ. երկրորդը քննել Էջմիածնի միաբան Կարապետ եպիսկոպոսի վարմունքը։ Ես թոյլ եմ տալիս ինձ իմ բարեկամ Վ. Արծրունու առաջարկի դէմ խօսել առաջին հարցի վերաբերմամբ և բողոքել այդ կերպով ձևակերպված հարցի դէմ։ Պէտք է բողոքեմ յանուն մամուլի ազատութեան մեծ գաղափարի, պէտք է բողոքեմ մանաւանդ, որ միւս ճառախօսները անկեղծ չեն, երբ դնում են այդպիսի հարց և թելադրված են միայն կուսակցական գծուծ շահերով։ Ոչ ոք ձեզանից, պարոններ, չէ կարող ասել, որ ես որևէ բարեացակամ զգացմունքներ եմ տածում դէպի «Հովիւ» կամ «Հովիտ» թերթը. դուք գիտէք շատ լաւ, որ ոչ մի թերթ այնքան հայհոյական յօդուածներ չէ տպել ոչ ոքի դէմ, որքան իմ դէմ, բայց այնուամենայնիւ ես ինքս՝ իբրև մամուլի գործիչ, իբրև գրչի զինւոր, իբրև խմբագիր երբէք չեմ կարող թոյլ տալ, որ մենք այսօր այստեղ մամուլի ցենզօրի դեր կատարենք, որ մենք քննադատենք մամուլի մի օրգան ու նրան դատապարտենք իր քննադատութեան համար։ Եւ չեմ կարող թոյլ տալ յանուն մամուլի ազատութեան գաղափարի։ Թող ընթերցող հասարակութիւնը ինքն իր վերաբերմունքը ցոյց տայ այս կամ այն օրգանին. մենք ամենևին կոչված չենք ցենզուրա սահմանելու։ Երկրորդ՝ «Հովիւ»—«Հովիտին» զայրոյթի քուէ տալու առաջարկը ես անկեղծ չեմ գտնում. անկեղծ չեմ գտնում ահա ինչու. պարոններ, եթէ ձեր խիղճը վրդովվել է և դուք արդար զայրոյթ էք զգում, որովհետև մի կղերական թերթ թոյլ է տուել իրան կծու և սանձարձակ քննադատել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Իզմիրլեանին, հապա ինչու ձեր խիղճը չէր վրդովվում և դուք արդար զայրոյթ չէիք յայտնում, երբ ուրիշ թերթեր, այն է Կ. Պօլսի «Ազատամարտը» և Ամերիկայի «Հայրենիք» և «Ասպարէզ» թերթերը, Թաւրիզի «Առաւօտը», ամենախայտառակ և սրիկայական ոճերով քննադատում էին նոյն Իզմիրլեանին, անուանելով նրան «խուլիգան, մատնիչ, դաւաճան, կաշառված», երբ Կաթողիկոսը, վիրաւորված այդպիսի սանձարձակ և անպատկառ քննադատութիւնից, յուսահատ՝ որոշում էր նոյն իսկ հրաժարվել գահից։ Ձէ, պարոններ, դուք անկեղծ չէք, անկեղծ չէք, որովհետև այն ժամանակ դուք պէտք է առաջարկէք այս ժողովին զայրոյթի, նողկանքի քուէ տալ և՛ այդ թերթերին. իսկ չէ՞ որ դուք այդ չէք կամենայ յանուն մամուլի ազատութեան գաղափարի։ Ուրեմն այդ գաղափարը գործադրեցէք և «Հովիտի» վերաբերմամբ։ Ուրեմն այստեղ խօսք լինել չէ կարող մամուլի այս կամ այն օրգանի դատապարտութեան մասին։ Խնդրում եմ ժողովը նախ որոշէ այս հարցը, ապա ես կանցնեմ երկրորդ հարցին»։

Ժողովը գրեթէ միաձայն որոշում է հանել օրակարգից այդ հարցը։ Հ. Ա.

(Կը շարունակվի)

Նոր-Նախիջևան, 12 դեկտեմբերի

Վեհափառ Հայրապետի մահվան յանկարծակի և անսպասելի լուրը անհուն ցաւ և վիշտ պատճառեց ամենքիս սրտերին։

Ամեն կողմից և ամենքի բերանից միայն այդ է լսվում. աւա՜ղ, որքան շուտ կատարվեց այդ բանը. խեղճ ծերունին, որ այնպէս խելօք, հեռատես և լուրջ կերպով սկսել էր գործել և կարգի գցել ամեն ինչ, որ յանձնված էր նրա խնամքին, որ այնպէս դէպի իր պատկառելի անձնաւորութիւնն էր գրաւել և յարգանք ու հաւատ ներշնչել իր ժողովրդին, այդպէս շուտ փոխադրվեց դէպի յաւիտենականութիւն։

Որքան անելիք ունէր և որքան պէտք է անէր, չը նայելով նրան, որ ամեն կերպ նրան թև ու թիկունք լինելու, ամեն կերպ աջակից լինելու և ի պաշտօնէ պարտաւոր լինելու հպատակվելու նրա կամքին իր ստորադրեալները, արդէն լուռ ու մունջ շշուկներով, կեղծ ստորագիր նամակներով առաջին իսկ օրերից անհաշտ թշնամի հրապարակեցին իրանց։

Երկուշաբթի տեղիս սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցում եղաւ ի Տէր հանգուցեալ Կաթողիկոսի հոգեհանգիստը։ Խուռն բազմութիւն լցրել էր եկեղեցին. շարժվելու հնար չը կար։ Ուսումնարանները մի օրով փակ էին և բոլոր աշակերտները ներկայ։ Ներկայ էր և Պետերբուրգից տեղիս հայ եկեղեցիների և ուսումնարանների գործերին ի մօտոյ ծանօթանալու համար ուղարկված իսկական պետական խորհրդական Պետրովը։

Ալ. Արէլեան

Կախ-աւան, 19 դեկտեմբերի

Այսօր ժողովրդի խուռն բազմութեան ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր պատարագ։ Կաթողիկոսի թաղման լուրը բոլորին ի մի էր գումարել. ներկայ էր նաև գաւառապետի օգնականը (գաւառապետը բացակայ էր գիւղից), վրայ քահանաները, պետական դպրոցների ուսուցչական խումբը և ժողովրդի ու կանանց հոծ բազմութիւն։ Խօսեց պատարագիչ քահ. Մ. Սլդրեանը գրուատելով նրա բարի գործերը, կանգ առնելով յատկապէս այն հանգամանքի վրա, որ Իզմիրլեան Կաթողիկոսի մահը ներկայ բոպէներում ցաւալի էր ազգիս համար։ Ուսուցիչ Ղարիբեանը ծանօթացրեց հանգուցեալ Կաթողիկոսի համառօտ կենսագրութեան հետ։ Խօրը տպաւորութիւն թողեց ժողովրդի վրա 5-րդ բաժանման աշակերտուհի՝ Օֆելիա Տէր-Հայրապետեանի արտասանած ներբող-դամբանականը։ Հոգեհանգստից յետոյ ժողովրդի բազմութիւնը ցրվեց տխուր տպաւորութեան տակ։ Հասարակութեան կողմից ուղարկված է Սուրէնեան արքեպիսկոպոսի անունով ցաւակցական հեռագիր։ Ուս.

Ղըլը-Արվադ, 19 դեկտեմբերի

Այսօր, Նորին Վեհափառութեան թաղման օրը կատարվեց հանդիսաւոր պատարագ և հոգեհանգիստ ներկայութեամբ երկսեռ հայ և տեղիս թուրք հասարակութեան, առաջնորդութեամբ մօլլայի և ծխ. դպրոցի երկսեռ աշակերտութեան։ Աւետարանից առաջ խօսեց հայր պատարագիչը, իսկ հոգեհանգստից առաջ դպրոցի ուսուցիչը, որից յետոյ մօլլան ևս հանգստեան աղօթք կարդաց և ցաւակցութիւն յայտնեց հայերի ծանր կորստի առիթով։ Թուրքերի այս եղբայրական վարմունքը քաղցր տպաւորութիւն թողեց սգաւոր հայերի վրա։ Տեղիս երիտասարդութիւնը ուսուցիչ Բ. Ցրտասարեանի հրաւէրով, որոշել է դպրոցի գրադարանի համար ստանալ պարբերական թերթեր ի յիշատակ Վեհի։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՄԵՌԱՒ, ԿԵՑՑԷ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

III

Օրը կիրակի։ Եղանակը խոնաւ, երկինքը ծածկված թանձր ամպերով, ցեխ։ Նոր-Նախիջևանի ս. Լուսաւորչի աւագ եկեղեցին լի է ժողովրդով։ Ասեղ ձգելու տեղ չը կայ։ Կաթողիկոսի մահվան առիթով կատարվում է հանդիսաւոր հոգեհանգիստ։ Երգեցիկ խումբը, շնորհալի հ. սարկաւագ Չէօրէքչեանի ղեկավարութեամբ, այսօր երգում է հրաշալի։ Յաջորդ հայր Մուշէն խօսում է հանգուցեալի մասին, որի նշանաբանները եղել են օրէնք և կարգապահութիւն և որի կեանքը եղել է-աքսոր, տանջանք, ազգի շահերին ծառայելու համար։ Նկարագրում է նրա վերադարձը Պօլիս, յուզիչ ցոյցերը, բոլոր ազգերի և Թիւրքիայի ներկայացուցիչները նուահանդստում... Պատրիարքի աթոռ... Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս... սուրբ Էջմիածին... գեղեցիկ ծրագիրներ և... և անողոք մահ...

Ես լսում եմ քարոզը, իսկ մտքերս հեռու են, շատ հեռու... Այսօր Էջմիածնում թաղում են մեր Վեհափառին։

Մինչև երբ պիտի թաղենք, միայն թաղենք, և ինչու մեծ մարդու մահը լինելու չէ պատճառ մեր վերածնութեան...

Փոխանակ թեկնածուների մասին խօսել, վիճել, ասել, լաւ չէ՞ր լինի նախ և առաջ յանուն այդ վերածնութեան կանխօրօք որոշել մեր բոլորիս վերաբերմունքը դէպի Էջմիածնի Աթոռը։

Կաթողիկոսը մեռաւ, կեցցէ կաթողիկոսը՝ ահա ինչ պիտի լինի մեր ծրագիրը։

Կաթողիկոսը իբրև հայր և ազգը իբրև զաւակ, բայց ոչ իբրև Նոյի երրորդ զաւակը...

Որչափ կարելի է բարձրացրէք Վեհի անունը, պատիւը և դուք բարձրացրած կը լինէք ազգի անունը և պատիւը...

Իսկ ամեն մէկը մեզանից միայն կտորն է այդ ազգի...

Լաւ ենք մենք՝ լաւ է ազգը, լաւ է ազգը՝ լաւ է կաթողիկոսը...

Մէկ մարդուն տրված չէ այնքան գիտութիւն, խելք, իմաստութիւն և քանքար, որ միահեծան կառավարէ բոլոր ազգը...

Ահա ինչու համար մենք բոլորս պարտական ենք նրան օգնելու, աջակցելու, ծառայելու և դրանով միայն մենք օգնած, աջակցած, ծառայած կը լինենք մեր խեղճ և թշուառ ազգին...

Եւ այդ կողմից Էջմիածինը մի տեսակ անբերրի անապատ է մեր վեհափառների համար։

Ա՞զգը։

Հարուստ բուրժուազիան գիտէ միայն ընդունել և... թաղել։ Երիտասարդութիւնը։ Վերջին ժամանակները այնքան շատացել են մեզանում մի տեսակ երիտասարդ... երեխաներ, որոնց ուղեղների մէջ փոխանակ մտաւոր պաշարների մտել են, նստել են, թաղվել են մի քանի բանաձևներ։ Այդ երիտասարդները աւելի հեռու են մեր ազգից, մեր եկեղեցուց, քան թէ լուսնից և աստղերից... Նրանցից օգուտ չը կայ մի գրօշի, վնաս, ինչքան կուզենաք...

Բարւոք չէ՞ լռել մեր հոգևորականների մասին։

Մենք յիշում ենք այն ցոյցերը, որ տեղի ունեցան Պօլսում սրբազան Օրմանեանի դէմ, Էջմիածնում սրբազան Սուքիասի դէմ։

Մենք յիշում ենք և դատապարտում ենք։ Այդպիսի ցոյցերը զզուանքի են արժանի։ Պօլսում սրբազան Օրմանեանի դէմ «սոփա» վերցնողները, սոփաներով ծեծեցին և ազգային ժողովի անդամներին...

Սոփա բարձրացնողը սոփայից էլ կը կորչի։

Այո, տխրելով ասում ենք այդ յիմարներին։ Անարժան է անգամ նրանց վրա խօսել։ Բայց... բայց եթէ մենք այդ ծանր դէպքերը լուսաբանելու, լուծելու լինենք, մենք (խօսքս վերոյիշեալ սրբազանների մասին չէ) կը տեսնենք ցաւօք սրտի մի բան՝ ազգը կորցնում է իր հաւատը դէպի իր հովիւները։

Տեղ տեղ հովիւները գայլեր են դարձած։

«Օրէնք և կարգապահութիւն»,—կը պնդէր հանգուցեալ Կաթողիկոսը։

Իսկ մեր հոգևորականնե՞րը։ Մեծ մասամբ մեր հոգևորականները ընդունում են օրէնք իբրև մտրակ, իրանց հակառակորդներին, թէև աւելի մեծ դիրք բռնողներին տապալելու համար, իսկ կարգապահութիւն—երբէք։

Մեր հոգևորականները սիրում են ասել, պնդել, թէ մեր եկեղեցին ժողովրդական է։ Բայց շատ շատերը մեր հոգևորականներից տարօրինակ են հասկանում այդ գաղափարը և փասելով մեր եկեղեցու շահերին, նրանք չեն նկատում կամ չեն նկատելու, որ նրանք չեն ընդունում ժողովուրդ, ազգ, այլ միայն օրէնք իբրև մտրակ, ոչնչացնելով առմատով կարգապահութիւնը...

Այս ինչ վարդապետը չէ հնազանդվում կաթողիկոսին, այս ինչ եպիսկոպոսը յանդիմանում է Վեհին։ Էջմիածնի ս. աթոռը դառնում է խաղալիք, ծաղրանք այդպիսի հոգևորականների համար, որ մոռացած իրանց բարձր և վսեմ կոչումը, ծառայում են միայն իրանց ЧРЕВУ...

Դրանք հովիւներ չեն, դրանք գայլեր են, և որչափ շուտ հեռանան նրանք Էջմիածնից, այնքան էլ լաւ, եթէ ոչ ազգը կը կորցնի բոլորովին իր հաւատը...

Մենք պահանջում ենք և իրաւունք ունենք պահանջելու, որ մեր հոգևորականները Վեհի ընտրելուց յետոյ, թէև դա չը լինէր իրանց ցանկացածը, սիրածը, պաշտածը, խոնարհէին իրանց գլուխները ազգի ընտրութեան առաջ և ոչ միայն խօսքով, երեսանց, այլ անկեղծ սրտով, բաց հոգով կրկնէին՝ կեցցէ կաթողիկոսը...

Մենք պահանջում ենք և իրաւունք ունենք պահանջելու, որ մեր հոգևորականները իմանան և ընդունեն օրէնք յանուն արդարութեան, ճշմարտութեան և ոչ անձնական թշնամութեան և ընդունեն, ճանաչեն կարգապահութիւն յանուն ազգի բարձր շահերի։

Եթէ Վեհափառի ձեռքի մէջ չը կայ ոյժ պատժելու, հնազանդեցնելու, միթէ բարոյական ոյժը ոչինչ չարժէ այն հոգևորականների աչքի առաջ, որ ամեն օր կարդում են եկեղեցում Սուրբ Գիրքը և խօսում են ամեն օր բարոյականութեան մասին...

Միաւանք ուրեմն բոլորս, հարուստ և աղքատ, երիտասարդ և ծեր, աշխարհական և հոգևորական, Վեհի շուրջը։ Օգնենք նրան բոլորս որչափ կարող ենք և ազգը կը շահվի, երջանիկ կը լինի...

Իսկ մենք միայն այդ ազգի կտորներն ենք...

Կաթողիկոսը մեռաւ, կեցցէ կաթողիկոսը...

Գր. Չալխուշեան

ՔԱՂԱՔԱԳԼԽԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Երևան, 20 դեկտեմբերի

Թերևս ոչ մի քաղաք վարչական լայն ընդունակութիւնների տէր քաղաքագլխի այնքան կարիք չունենայ, որչափ ներկայումս Երևանը, և ահա թէ ինչու։

Այլ բարեկարգ քաղաքներ, ուր քաղաքի բարեկարգութեան, բարեզարդութեան և նրան վայելուչ կերպարանք տալու համար բաւականաչափ ջանքեր չեն խնայված, ուր մի անգամ քաղաքի տնտեսութիւնը իր նօրմալ ընթացքի մէջն է մտել, քաղաքագլխի վարչական լայն ընդունակութեան չափը ի նկատի չէ առնվում, այլ կարիք է զգացվում նրա այլ ձիրքերի, որպէս լայն նախաձեռնութեան, հռետօրական հանճարի, գիտական խոր պատրաստականութեան և այլն և այլն...

Իսկ Երևանում, ուր քաղաքը իր շինութիւններով, փողոցներով, ջրով, քաղաքային տնտեսութեան արխայիկ վարչութեամբ և ընդհանրապէս իր ամբողջ էութեամբ XX դարում, թող ներվի մեզ ասել, ստեղծագործութեան առաջին օրն է յիշեցնում, անհրաժեշտ կարիք է զգացվում մի ուժեղ կամքի, վարչական լայն ընդունակութիւնների և նախաձեռնութեան տէր քաղաքագլխի։

Եւ այժմ՝ երբ քաղաքում արդէն այս ու այն թեկնածուների անուններ են տրվում, մենք չենք կարող մեր հաւանութիւնը չը տալ այն ձայնաւորների ընտրութեանը, որոնք կանգ են առել Ստեփան Ղորղանեանի վրա։ Մանրամասնութիւններից խուսափելով, մենք յիշատակենք միայն, որ նա արդէն վաղուց յայտնի է իր առաջադէմ և օգտակար հասարակական գործունէութեամբ, որին կը վկայեն մեր մամուլի էջերը։ Նրա շուրջ 14-ամեայ գաւառապետութիւնը Նոր-Բայազէտի գաւառում և այն փոթորկալից շրջանում ու մի շարք աննպաստ պայմաններում, գալիս է ուժգնօրէն և փաստալից ապացուցելու, որ նա անպայման լայն վարչական ընդունակութիւնների և նախաձեռնող ոգու տէր է։ Նրա շնորհիւ, մոռացված ու անկիւն ընկած աղքատիկ գաւառական Նոր-Բայազէտ քաղաքը, ուր դեռ կենդանի են Թիւրքիայից գաղթած պառաւներ ու ծերեր, ներկայումս ունի աւելի լաւ բաղնիսներ քան Երևանը, աւելի լաւ ջուր քան Երևանը, գրադարան-ընթերցարան,

դպրոցներ, հաղորդակցութեան յարմարաւոր ճանապարհներ և այլն և այլն...

Բացի այս առաւելութիւններից նա է նաև բազմակողմանի զարգացողութեան տէր, որի հետ, կրթված, ինտելիգենտ մարդը բաւականութեամբ է խօսում, ունի գրելու և խօսելու ձիրք և միաժամանակ քաջ տիրապետում է որպէս հայ նոյնպէս և ռուս լեզուին։

Երեւանը անշուշտ շատ շահված կը լինի, եթէ Ղորղանեանը համաձայնէր թողնելու իր պատասխանատու պաշտօնը և իր թեկնածութիւնը դնելու։ Բայց հէնց հասարակական շահերի տեսակէտից նա պարտաւոր է այդ անելու։

Ցուսով ենք... Քաղաքացի

ԱԹԱՆԱՍ ԺԱՄՀԱՐԵԱՆ

Այս դեկտեմբեր ամսի 1-ին էր, մենք այս միևնոյն տեղում*) ճակատագրի հարուածից վաղաժամ կորած երկու երիտասարդների աղէտաւոր մահի շուրջը խորհրդածութիւն էինք անում։

Երկուսն էլ մեծ կարողութեան վրա էին նստած, և երկուսն էլ մահի գիրկն ընկան՝ առանց իրանց վերջին կամքն աւանդելու։

Մէկն ուսանող, իր սեփական աւտոմոբիլի Թափով գահավիժվեց. միւսը սիբարիտեան գեղարուեստասէր, կարճ օրերում մի ամբողջ երկար կեանք ապրած, ու թերևս յափրացած, մի հատ գնդակով ինքն իրան չանթահարեց։

Երկուսն էլ տարաժամ մեռան ու թաղվեցին և, ցաւալի՛, շատ ցաւալի, դեռ ոչ ոք չը յայտնվեց նրանց մերձաւոր սիրելիներից՝ նրանց գերեզմանի վրա ժողովրդի օրհնութեան շիթը կաթեցնելու։ Ժառանգեցին նրանց թողած բաժինը, ու դեռ օրհնել չեն տալիս նրանց, այն զրկուած հոգիների, յիշատակը։ Ուզում ենք կարծել, թէ դանդաղում են միայն։ Կը սպասենք։

—

Բայց անձ մէկը. անձ մէկը, որ անցնում է, օրհնութեան երգը հնչեցնել տալով իր յուղարկաւորութեան վրա։

Օրհնեմ յիշատակ։

Արդարև մայր հողը թեթև կը լինի քո նշխարների վրա. և բիւրաւոր մանուկների բերանից յաւիտեանս բղխող օրհնութեան ցողը միշտ թարմ կը պահէ շիրմիդ շուրջը ծաղիկների բոյլը։

Երբ ժամհարը աղօթքի կանչէ շինականներին, որոնք, ով օրհնեալ հոգի, քո շնորհիւ և քոյիններն՝ որոնք հաւատացած եմ քո յիշատակին նաև իրանցը պիտի կցեն, պիտի կարողանան վաղվայ օրը իրանց պատառ հացը բերան տանել առանց աղի արտասուքով թաց անելու. շինականներն, ասում եմ, պիտի ձայնակցեն քո յիշատակն իրանց օրհներգութեամբ հանապազօր յաւերժացնելու։

Շինականի աղօթի խոփով պիտի մշակվի ու վերակենդանացած զարգանայ մեր հայրենի անդաստանը, այն՝ որ երբեմն, մեր պատմահօր ասածով, ոսկու և արծաթի մթերքով, պատուական քարերով, պէս-պէս գոյնի զգեստներով ու գործուածքներով զարդարում էր բոլոր հասակները այր մարդկանց ու կին մարդկանց. այնպէս՝ որ տգեղներն էլ գեղաւոր էին երևում, իսկ գեղաւորները դիւցազնանում։

Ահա, ով յիշատակելի հոգի, ինչ բանի պիտի սպասէ շինականը քո հիմնարկութիւնից։

Օրհնուած քո գերեզմանը, յաւիտենական կեանքի քո այդ խնկելի մուտքը։

Եթէ մեր հողում հանգչէր մարմինդ, մեր աղօթաւոր կանայք շաբաթ օրերը խունկն անպակաս կանէին քո դամբարանից։

Թող և հեռաւոր աստղի տակ հողն յաւէտ թեթև լինի քո նշխարների վրա։

Ա. Մ. Եզեկեանց

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Լագօդաղ, 20 դեկտեմբերի

Մօտ օրերս վախճանվեց Յովհաննէս Թումեանց։ Հանգուցեալը մի ժամանակ նշանաւոր բաղադ էր Թիֆլիսում։ 1880-ական թւականների սկզբում հայոց թատրոնական մասնաժողովի անդամ էր Թիֆլիսում։ Դեֆիցիտ ստանալով, Թումեանցը մօտ 3,000 ր. իր գրպանից էր գրել, ինչպէս ասում էր հանգուցեալը։ Այնուհետև իր գործերը, շնորհիւ իր անսահման հաւատարմութեան գործակատարներին, անաջող են գնում. դադարեցնում է առևտուրը և մօտ 10 տարի ապրում էր վերջերս Լագօդաղում։ Թումեանցը հիւրասէր մարդ էր շատ։ Նրա տան դռները բաց էին ամենքի առաջ։ Հանգուցեալը վերջին երեք տարին վարեց երէցփոխի պաշտօնը Լագօդաղում։ Նա մօմավաճառութեան գումարը հասցրեց տարեկան մօտ 400 ր., որ երբեք եղած չէր նախկին երէցփոխների օրերում։ Նա տնկեց եկեղեցու բակում մշտադալար ծառեր և խնձորենիներ։ Նա հիմնեց բեմ հայոց դպրոցում։ Լինելով թատրոնի սիրահարը՝ աջակցում էր ներկայացումներին։ Հանգուցեալը թողել է կտակ, որի զօրութեամբ իր ամբողջ կարողութիւնը իր կնոջ մահից յետոյ դառնում է Ագուլիսի հայոց դպրոցի սեփականութիւնը։ Թումեանցը մեռաւ անժառանգ։ Նա 57 տարեկան էր և մի սպիտակ մազ չունէր. տառապում էր սրտի հիւանդութեամբ։

N. N.

(* Տես «Մշակ» № 268.

Շնող գիւղ, 19 դեկտեմբերի

Գիւղի մասին տեղեկութիւն տալ ուզողը, որքան էլ սա ձանձրալի լինի ընթերցողների համար, պէտք է, ուղիղ-ուղղի, սկսէ եղանակների և սրանց հետ միասին գիւղացու տնտեսութիւնը հարուածելու ուղարկվող արհաւիրքների մասին։ Մի կողմ թողած մեր գիւղացիների մէջ միս ու արիւն դարձած տենդից տուժելը, որ շարունակվում և ձմեռը—աւելի փոքր չափերով—այլ և խեղդիչ հազը, որ հաւասարապէս և լայն չափով տարածված է մեծերի և փոքրերի մէջ, պէտք է խօսել գիւղացու տնտեսութեան ամենագլխաւոր աղբիւրը թունաւորելու եկած դաշտային մկների աւերիչ արշաւանքի մասին։ Նոր կանաչած արտերը մոտողի առաջ բացում են սգալի տեսարան, երբ նկատվում են հարիւրաւոր հողաթմբեր լայն ծակերով և նրանց դռնակների մօտ թափված կիսածիլ սերմի հացահատիկներ՝ դրանք մկների ներս քաշած պաշարի մնացորդներն են, որոնք խլվում են առանց այն էլ շատ բան խլել տուած բաշպարներից։ Եւ ցաւալին ոչ թէ միայն այն է, որ մեր ցանքսերը փչացվում են այդքան փոքրիկ թշնամիների՝ մկների արշաւանքներից, այլ և այն, որ ինքը բաշպարը, արտ ցանողը շատ ուշ է նկատում այդ բանը, աւերմունքի սկիզբը։ Լրագրական տեղեկութիւններից և գիւղատնտեսական Ընկերութեան ժողովներից համոզված լինելով, որ մեր գիւղերի արտերն ևս ենթարկված պէտք է լինեն դաշտային մկներին, գիւղ մտնելիս շատ պատահողների հարցրինք այդ մասին, բայց նրանցից ոչ ոք չէր կարողանում ասել, կա՞յ արտերում մուկ, թէ ոչ և կամ նկատվում են փչասի հետքեր արդեօք։ Այս շատ հասարակ և պարզ անտարբերութեան դէպքը փայլուն ապացոյց է այն հանգամանքի, որ գիւղի մասսայից իր գիտակցութեամբ բարձր կանգնած մասը, որ կարդում է լրագիրներ և մտաւոր շփում ունենում դրսի աշխարհի հետ, նա իրան հեռու է պահում հասարակութիւնից և նրա ցաւերի շուրջը խորհրդակցութիւններ ունենալուց։

Շատ անգամ առիթ է եղել ասելու, որ ձմեռը, գիւղական չորքաշ կեանքի այդ մեծ «անտրակտը» ամենալաւ ժամանակն է օգտվելով գիւղացիների պարապութիւնից զրուցատրութիւններ ունենալ նրա կարիքների շուրջը, հաղորդել նրան գոնէ այն տեղեկութիւնները, որ բերում է լրագիրը և որը վերաբերում է նրա տնտեսութեանը, նրա առողջապահութեանը։ Այդպիսով նա կընտելանայ թէ իր կարիքների մասին մտածել, առանց ուրիշներից փրկութիւն սպասելու և թէ պարապութիւնը օգտակար կերպով անցկացնել։ Քահանան իր քահանայութիւնն է անում, ուսուցիչն իր ուսուցչութիւնը, դուքանչին իր դուքանչութիւնը և այլն։ Իսկ հասարակութիւնը, ջհանդամը, ինչպէս կուզէ, թող այնպէս ապրէ։

Բ. Մկրտումեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Հինգշաբթի, դեկտեմբերի 23-ին, ցերեկվայ ժամը 4-ին, Թիֆլիսի թեմի առաջնորդական փոխանորդ Եփրեմ եպ. Սուքիասեան, ներկայացաւ Կովկասի Փոխարքային և թեմի հոգևորականութեան և հօտի կողմից յայտնեց շնորհակալութիւն, որ բարեհաճել էր կոմսուհու հետ միասին ներկայ լինել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հոգեհանգստին։

◆ Այսօր, օրթօդօքսների, կաթօլիկների և բողոքականների Ծննդեան օրը բոլոր կառավարական և քաղաքացիական հաստատութիւնները և հիմնարկութիւնները փակ կը լինեն։

◆ Այսօր, Քրիստոսի Ծննդեան օրը, ուղղափառների համար Վրաստանի էկզարխ Ինոկենտի արքեպիսկոպոսը պատարագ կը մատուցէ Սիօնի մայր տաճարում։

◆ Երէկ երեկոյեան Վրաստանի էկզարխը պատարագ մատուցեց էկզարխութեան եկեղեցում, իսկ Բագուի եպիսկոպոս Գրիգորին—Սիօնի տաճարում։

◆ Առաջիկայ տօներին, պատշաճաւոր իշխանութեան թոյլտւութեամբ, Գանձակում լինելու են ուսուցչական ժողովներ, որոնց մասնակցելու են հայոց դպրոցների ուսուցիչ-ուսուցչուհիները։ Ուսուցչական Միութեան կենտրոնական վարչութեան կողմից, այդ ժողովներին մասնակցելու համար, երէկ, դեկտ. 24-ին, Գանձակ ուղևորվեց վարչութեան նախագահ Գ. Վարդանեան։

◆ Հաստատ աղբիւրներից տեղեկանում ենք, որ Երևանի և Ալեքսանդրապոլի թեմական առաջնորդի նախաձեռնութեամբ այդ քաղաքներում ևս լինելու են տօների ընթացքում ուսուցչական ժողովներ այդ թեմի դպրոցներում պաշտօնավարող ուսուցիչ-ուսուցչուհիների մասնակցութեամբ։ Ուսուցչական Միութեան կենտրոնական վարչութիւնը այդ ժողովներին ևս կուղարկէ իր ներկայացուցիչներին։

◆ Ինչպէս տեղեկացանք՝ Ուսուցչական Միութեան Կենտրոնական Վարչութիւնը դիմել էր քաղաքիս աչքի ընկնող բժիշկներին—զանազան մասնագիտութեան վերաբերեալ, որ նրանք բարեհաճեն Միութեան անդամ ուսուցիչներին և նրանց ընտանիքներին, կարիք եղած դէպքում, բժշկել որոշ զիջողութեամբ։ Մեծարգոյ բժիշկներից մի քանիսը յարգելով վարչութեան դիմումը՝ յայտնել են իրանց համաձայնութիւնը։ Միութեան կենտրոնական վարչութիւնը որոշել է նոյն տեսակ դիմում անել նաև քաղաքիս դեղատներին, որ նրանք ևս Միութեան անդամների համար զեղջ բաց թողնեն որոշ զեղչով։

◆ Համաձայն Կովկասի Հայոց Ուսուցչական Միութեան դիմումի՝ Թիֆլիսի նահանգապետը թոյլ է տուել միութեան օրգան «Նոր Դպրոց» շաբաթաթերթի բաժանորդագինը միութեան անդամների համար դարձնել տարեկան 2 ր., ոչ անդամների համար՝ 4 ռուբլի։

◆ Կովկասի Փոխարքայի դիւանապետ հոֆմէյստեր Պետերսօնի վերադարձը Պետերբուրգից սպասվում է դեկտեմբերի 31-ին։

◆ Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեանը պետական միջոցներից 2,000 ռուբլի է տրված Կովկասում բերքի մասին վիճակագրական տեղեկութիւններ ժողովելու համար։

◆ Ոստիկանութիւնը եռանդուն միջոցներ է ձեռք առել ձերբակալելու վաշխառուներին, որոնք կանգնելով ճանապարհների ծայրին, չափազանց էժան գներով համարեա յափշտակում են գիւղացիներից բերված մթերքները։ Այսպէս անցեալ օրը 1-ին քաղաքամասում ձերբակալվեցին 20 վաշխառուներ։

◆ Թիֆլիսի ոստիկանապետը խստագոյնս կարգադրել է ոստիկանական պաշտօնեաներին Նոր-Տարվայ առիթով չը շրջել տնից-տուն և դրամներ չառնել։

◆ Վաղը Ժողովրդական Տանը մալորոսների սիրողների խումբը կը ներկայացնէ Գօգոլի յայտնի «Տարաս Բուլբա» պիէսը։

◆ Վրաց հասարակութեան միջից տեկնանց մասնաժողով է ընտրվել ընթացք տալու համար Թիֆլիսում վրաց կանանց գիմնազիա հաստատելու հարցին։

◆ Ինչպէս մայրաքաղաքի լրագիրներից մինը հաղորդում է, Կախէթիայի երկաթուղագծի կառուցման գործը յանձն է առնում անգլիական մի հարուստ ֆիրմա։

◆ Թիֆլիսի հրէական բարեգործական ընկերութիւնը տեղեկացրեց քաղաքային վարչութեան, որ ընկերութեան հիմնած երկու թօշակների տեղերը հանգուցեալ իշխան Ջերջեզովի անունով տրված են աշակերտ Սօրինին և աշակերտուհի Մոնիկօվային։ («Т. Л.»)

◆ Թիֆլիսից Կօջոր նեղուղի շոգեշարժ երկաթուղի անցկացնելու նախագիծը ստանում է աւելի ըէալ ձև։ Բոլոր այն տնատէրերը, որոնց հողի վրայով անցնելու է յիշեալ երկաթուղին, պատրաստակամութիւն են յայտնել ձրիաբար զիջել իրանց հողերը։ Նախագծի համաձայն երկաթուղին կառուցանվելու է 16 վերստ տարածութեան վրա։ Ձեռնարկութիւնը արժենալու է մօտ կէս միլիօն, որ մտադրութիւն կայ հիմնել բաժնետիրական սկզբունքի վրա։ Ապագայում այդ գիծը շարունակվելու է դէպի Կիկէտ և Մանգլիս։

◆ Կովկասի Փոխարքան թոյլ տուեց Կովկասի բեմերի վրա խաղալ հայերէն՝ «Խծբաղդ ուսանողը» 3 գործ. ողբերգութիւնը, հեղ. Մելիք Մաաթէոսեանի։

◆ Թիֆլիսի հասարակական կլուբում սովորական երեկոյթը, տօների առիթով, յետաձգվում է դեկտեմբերի 27-ին (երեկոյեան ժամը 6-ին) և նուիրված կը լինի մանկական ներկայացման։ Ներկայացումը տեղի կունենայ ռուսերէն և հայերէն. ներկայացումից յետոյ կը լինեն պարեր։

◆ Կառավարական սենատը, լսելով Բ. Ջէգիտնիձէի վճռաբեկ բողոքագիրը Թիֆլիսի դատաստանական պալատի դատավճռի դէմ, որոշեց՝ Շարուր-Դարալագեազի նախկին գաւառապետ Բ. Ջէգիտնիձէին քր. պատժ. 343-րդ յօդուածի հիման վրա յայտնել պարսաւանք։

◆ Ներկայումս Անդրկովկասում ժանտախտը եղջիւրաւոր անասունների մէջ տարածված է 27 վայրում։

◆ Քաղաքային դումայական տնտեսական մասնաժողովի կարգադրութեամբ դեկտեմբերի 24-ից մինչև յունվարի 6-ը քաղաքային ապաստարաններում աղքատներին հացի և թէյի հետ տրվելու է նաև $^1/_8$ ֆ. պանիր։

◆ Կովկ. Հ. Բարեգործ. Ընկերութեան գրագրարանապետը Քութայիսի հողագործութեան և պետական կալուածների վարչութիւնից տեղական նահանգապետի ստորագրութեամբ գովասանական մի թուղթ է ստացել՝ անցեալ տարի Քութայիսի գիւղատնտեսական ցուցահանդէսն ուղարկած իր ձեռքով գործած մի խալիչայի համար։

◆ Ախալցխայի գաւառի Ազղուր գիւղում եղջիւրաւոր անասունների մէջ երևացել է դաբաղ հիւանդութիւնը։

◆ Գանձակում ժամանակաւոր զինուորական դատարանը Ազալար Մազաթովին մահվան պատժի ենթարկեց Շուշու մօտերը 1908 թ. ապրիլին պօստը կողոպտելու համար։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Դեկտեմբերի 23-ին, ց. ժամը 11-ին, Խօջիվանքի գերեզմանատան արտաքնոցում յանկարծամահ եղաւ մի անյայտ մարդ, որ կանչված էր մաքրելու արտաքնոցը։ Դիակը նայելիս, գրպաններից մինում գտնվեց պարսկահպ անցագիր պարսկահպատակ Մաշադի Հասան Ալի Մամէդ-օղլիի անունով, 46 տարեկան։ Քննութիւն է կատարվում։

◆ Դեկտեմբերի 23-ին Պէլագէա Օրաբաշվիլին յայտնեց ոստիկանութեան, որ իր հետ ապրող իր որդի Ալէքսէյը, 10 տարեկան, Կուր գետի ափին խաղալիս, անզգուշութիւնից ընկել է ջուրը և խեղդվել։

◆ Դեկտեմբերի 23-ին, երեկ. ժ. 8-ին, Փեթխայինի վերելքում թիֆլիսեցի Գրիգոր Տէր-Գրիգորեանի վրա յարձակվեցին թիւրքահպատակ Արսէն Տէր-Սարգսեանը և Խաչասս Սարգսեանը անձնական վրէժից դրդված և ինչ որ բութ գործիքով ջարդեցին նրա գլուխը և ձախ ձեռքը։ Վնասվածին տարան հիւանդանոց, իսկ յարձակվողները ձերբակալվեցին Թաղական վերակացու Սպիրիդոնի ձեռքով։

◆ Դեկտեմբերի 23-ին, Իօրդան Գօգոլիձէն յայտնեց ոստիկանութեան, որ նոյն օրը նրա բնակարանից յափշտակել են 195 ռուբլի կանխիկ դրամ և 68 ռուբլու արժաթեղէն։

◆ Դեկտեմբերի 23-ին, գիշերվայ ժամը 12-ին, Լազարեվսկայա փողոցում կրպակատէր Գարեգին Շահնազարեանը, տանը կռուելով իր կենակցուհու հետ, եկաւ խանութ և ինքնասպանութեան նպատակով, դանակով վէրք հասցրեց իր փորից։ Գարեգինի աւագ եղբայր Բաղդասարը վիրաւորվածին տարաւ հիւանդանոց, ուր Գարեգինի կեանքը գտան վտանգից զերծ։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդական Տանը, դեկտեմբերի 23-ին, հայ թատերասէրների խմբի ներկայացրած «Ճերագործի ընտանիքը» դրամային թատրոնասրահը ծայրից ծայր լի էր։

Կօրբագօյի դերում, յանձին որի կատարվում են հոգեկան տանջանքների մի շարք ելևէջներ, հանդէս եկաւ դերասան Զարիֆեան, որը և կարողացաւ ամբողջացնել տպաւորութիւնը։

Կօրբագօյի կնոջ Րօզալիայի դերը նոյնպէս բարդ է և պահանջում է կենտրոնական կատարումն։ Նրա մէջ կատարվում են դժնդակ կռիւներ։ Տիկին Աշխէն թէև խաղում է անբռնազբօսիկ, սակայն նրանում պակասում է ողբերութեան տեմպը, միացած բռնկումների հետ։ Տիկնոջ խաղը բաւարար էր միայն։

Մօնսինեօրի մօնոտօն դերը կատարում էր Նալպանդեան։ Գարօի գրիմը և շարժուածքները համապատասխան էին, միայն ձայնի ցածր տոնը առիթ էր տալիս ետևի նստարաններում նստածներին դժգոհել և լարված ուշադրութեամբ չը հետևել ընդհանրապէս խաղին։

Գալստեան լաւ էր, բայց տեսքը ընդունել էր երիտասարդի, պէտք է ունենար աւելի հասակաւորի գրիմ։

Ցարութիւնեանը շնորհիւ իր վստահութեան, բժշկի դերը յանպատրաստից տարաւ գոհացուցիչ։

Օր. Ժամոին օրինակելի Էմմա էր։

Ագարա աղախնու դերը կատարողը իր տեղումն էր։

Հետևեալ ներկայացումը հաւանօրէն կը լինի «Ցօ ևրթսա»։

Ե.

—

Վրաց դերասան Կօնստ. Մեսխիի յոբելեանին Հայոց Դրամատ. Ընկերութեան կողմից վարչութեան նախագահ Տ. Յովհաննիսեան արտասանեց հետևեալ ճառը.

Յարգելի յոբելեար!

Ընդունեցէք Հայոց Դրամատիկական Ընկերութեան սրտագին շնորհաւորութիւնը ձեր շնորհալի և բազմարդիւն բեմական գործունէութեան երեսնամեակի առիթով։

Ամբողջ 30 տարի դուք, յարգելի յոբելեար, ծառայել էք գեղարուեստին։ Ոչ այն գեղարուեստին, որ հայրենիք չունի, ինչպէս նկարչութիւնը, երաժշտութիւնը, այլ թատրոնին, որ գերագոյնն է գեղարուեստների մէջ և՛ գերազանցօրէն ազգային։

Գերագոյն գեղարուեստ, որովհետև բեմական արուեստը և թատերագրութիւնը երևան են գալիս քաղաքակրթութեան միմիայն բարձրագոյն աստիճաններում։

Գերազանցօրէն ազգային, որովհետև այն փոքրիկ տարածութեան վրա, որ բեմ է կոչվում, յարաբերութիւն է առնում ազգային պատմութիւնը սկզբից մինչև վերջը և կենտրոնանում է ամբողջ հայրենիքը իր բնութեամբ, իր արդի կենցաղով, իր վարք ու բարքով։

Հայոց Դրամատիկական Ընկերութիւնը համակիր սրտով հետևում է վրաց թատրոնի զարգացման գործին, և օտարների մէջ թերևս ամենքից լաւ գիտէ, թէ որքան ծանր է վրաց դերասանի վիճակը և հետևաբար որքան մեծ է նրա կատարած գործը։

Վրաց բեմը նոյնպիսի փշոտ ասպարէզ է, ինչպէս և հայոց բեմը, որովհետև մինչդեռ մեծ ազգերի մէջ թատրոնը, էլեքտրական ջահի պէս, լոյս է սփռում ամեն կողմ, փոքր ազգերի մէջ նա, ինչպէս մոմը, չէ լուսաւորում իր տակը, խաւարի մէջ է թողնում իր իսկական նեցուկներին՝ դերասաններին։

Փառք և պատիւ ձեզ, յարգելի յոբելեար, որ այդ խաւարի և զրկանքների մէջ հաւատարիմ մնացիք ձեր վեհ կոչման։

Փառք և պատիւ ձեզ, որ ձեր միւս տաղանդաւոր ընկերակիցների հետ պահպանեցիք վրաց ազգային բեմը և այնտեղից երեսուն տարի շարունակ հնչեցրիք ձեր մայրենի գեղեցիկ լեզուն։

ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏ ԿԱԼԻՆՆԻԿՈՎԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Թիֆլիս, 10 դեկտեմբերի

Վասիլի Սերգէեվիչ Կալիննիկովը երաժշտական աշխարհի երկնակամարի վրա կարճ ժամանակ փայլեց ու անհետացաւ։ Կնքեց նա իր մահկանացուն 1900 թ. դեկտ. 29-ին, 34 տարեկան հասակում։ Ամսիս 29-ին լրանում է նրա մահվան տասնամեակը։ Մեռաւ նա Եալթայում, թոքախտաւորների այս հռչակաւոր բնակավայրում։ Կալիննիկովը ծնվել է Օրլովի նահանգում։ Փայլուն առաջադիմութեամբ աւարտելով Մոսկվայի ֆիլարմոնիական դպրոցի կոմպօզիցիայի բաժանմունքը, նա անմիջապէս ստանձնել է իտալական օպերայի դիրիժօրի օգնականի պաշտօնը և այս ժամանակվանից սկսել է գրել։ Սակայն չար բաղդը, կարծես, նախանձելով նրա տաղանդին, քայքայել է սկսում նրա կուրծքը. Կալիննիկովը հիւանդանում է թոքախտով, թողնում է ամեն բան ու գալիս Եալթա բժշկվելու։ Թաղված է նա Եալթայի հին քաղաքամասի հանգստարանում, գեղարուեստական մի սարալանջի վրա։ Այստեղից դէպի ներքև հրաշալի տեսարան է. դէպի աջ Տաւրիկեան հրաշագեղ լեռներն են, դէպի ձախ՝ փրփրադէզ լայնատարած ծովն է, մէջ տեղը, ցածում՝ սարերի լանջի վրա փռված է մշտադալար բուսականութեան մէջ խորասուզված գեղեցիկ քաղաքը։ Գերեզմանի սգաւոր նոճիները փոքրիկ ծառերից այժմ ահագին ծառեր են դառել և քաղաքի ամեն կողմերից երևում են։ Անդադար այս ու այն կողմը օրօրվելով, ողբում են նրանք մեծ արուեստագէտի վաղաժամ մահը։

Չը նայած չորքաշ կեանքին ու տառապանքներին, Կալիննիկովը իր կարճատև կեանքի ընթացքում այնուամենայնիւ կարողացել է ստեղծագործել բաւական թւով գեղեցիկ երկեր։ G-moll առաջին սիմֆոնիան իսկոյն հռչակել է նրա անունը։ Ամենից առաջ նուագել են նրան Կիեվում Վինօգրադսկիի ղեկավարութեամբ, այնուհետև ընդունվել է նա Պետերբուրգի, Վիեննայի, Բեռլինի, Պարիզի և ուրիշ մեծ քաղաքների սիմֆոնիական կոնցերտների ծրագիրների մէջ։ Բացի սիմֆոնիական բարդ աշխատութիւններից Կալիննիկովը գրել է նաև շատ ռոմանսներ, որոնք լայն ժողովրդականութիւն են ստացել։ Ո՞ւմ յայտնի չէ, օրինակ, «На старомъ курганѣ» (Նիկիտինի խօսքերը) ռոմանսը։

Ամբողջ կեանքը տառապելով, կարծես, բնականաբար պէտք էր որ Կալիննիկովը գրէր տխուր ու մելամաղձոտ եղանակներ, սակայն ընդհակառակը նրա ստեղծագործութիւնները մեծ մասամբ ներշնչված են պայծառ ու կենսուրախ տրամադրութեամբ։ Կալիննիկովը սիրելիս է եղել երազել, հակառակ իրական տանջալի կեանքի՝ մի ուրիշ լաւագոյն կեանք երևակայել և այդ կեանքը երկնային մեղեդիներով ու ներդաշնակութեամբ պատկերացնել։

Կալիննիկովի սիմֆոնիաները յաճախ նուագում են Եալթայում։ Զանազան տեղերից եկած հազարաւոր մարդիկ մեծ բաւականութեամբ լսում են նուագածութիւնը։ Սրանից մի քանի տարի առաջ Եալթայի երաժշտա-դրամատիկական ընկերութիւնը երաժշտագէտ Ալ. Սպենդիարեանի նախաձեռնութեամբ որոշել էր արձան կանգնեցնել Կալիննիկովի գերեզմանի վրա։ Կարճ ժամանակվայ մէջ գործը առաջ գնաց, անհրաժեշտ գումարը հաւաքվեց, ճարտարապետ Բրայլովսկին կազմեց յուշարձանի ուրուագիծը, իսկ Միւնխէնի կայսերական ակադեմիայի արձանագործ Ս. Մերկուրովը յանձն առաւ մահարձանի քանդակային մասը։ Ներկայումս գերեզմանաքարը արդէն դրված է, իսկ մահարձանը բոլորովին պատրաստ է գիպսից։ Նա ներկայացնում է կիսով չափ մերկ մի չնաշխարհիկ դիցուհի, որը ծնկաչոք գերեզմանաքարի վրա երեսնիվայր ընկած լալիս է։ Յարգելի քանդակագործի այս աշխատութիւնը երաժշտական աշխարհի սրտագին վշտի կատարեալ մարմնացումն է։ Վշտահար կոյսի երեսը չէ երևում, նա հերարձակ ընկած է գերեզմանաքարի վրա, սակայն մարմնի մկանունքների բնական կծկուածքներից հասկացվում է, որ նա աղիողորմ ու դառնագին լացով ողբում է իր սիրելիի վաղաժամ մահը։ Երաժշտա-դրամատիքական ընկերութեան նպատակն է եղել այս մահարձանը ժամանակին ձուլել տալ բրօնզից ու դնել գերեզմանաքարի վրա և ամսիս 29-ին, Կալիննիկովի մահվան տասնամեակի օրը նրա յիշատակին նուիրված հանդէս կատարել, ուր արձանը բանալ։ Սակայն... սակայն մեր կեանքում, առանց խոչընդոտների հանդիպելու մի՞թէ կարելի է մեծ գործ կատարել։ Ինչպէս տեղեկացանք, հոգևոր վարչութիւնը անյարմար է գտնում հանգստարանում այդպիսի մի մահարձանի լինելը։ Ինչու, ինչու համար—անշուշտ հարց կը տայ ընթերցողը է՞լ, անշուշտ նրա համար, որ գեղարուեստական այդ յուշարձանը կիսով չափ մերկ գեղեցկուհի է ներկայացնում...

Ալ. Սպենդիարեանը այժմ Պետերբուրգումն է, անկասկած բարձր շրջաններում կաշխատէ ում հարկն է համոզել, որ գեղարուեստական այդ առարկայի հանգստարանում լինելը ոչ թէ անյարմարութիւն է, այլ ընդհակառակը ամբողջ գերեզմանոցում դա միակ իսկական գեղարուեստական մահարձանն է լինելու...

Յար. Խաչատրեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՐՃԷՇԻՑ

8 դեկտեմբերի

Այս խուլ ու խաւար անկիւնն ալ իր աչքը կը բանայ. ազատութեան ոսկեճաճանչ շողերը կենդանութիւն կուտան դիակների աշխարհին։ Գերութեան մահահոտ նիրհից զարթնելով՝ Թիւրքահայ իր ոսկեղնիկ երազանքների ու յոյսերի դանդաղօրէն իրականանալը կը դիտէ։ Ցաւագար դանգերէն փրթած երբեմնի աւերիչ մրրիկներու փոխարէն այսօր ամենուրեք յառաջադիմութեան հովերն են, որ կը սուրսուրան անուշ, կենսաբեր ու կուլտուրական եռանդի կեանքի մը առաւօտը կը բացվի մեղմիկ։

Ամսիս 4-ին տեղիս հայ հասարակութիւնը խանդավառ զգացումներով ողջունեց իր անդրանիկ բեմը, որոտագին ծափահարութիւններով բարձրացաւ վարագոյրը, որի ետևից այսուհետև պարբերաբար պիտի տեսնէ մարդկային բնաւորութեան գարշելի ու գեղանի կողմերը, պիտի նայէ ու զգայ կեանքի բազմաձև պանօրաման։

Ներկայացվեց Յ. Պարոնեանի «Բաղդասար աղբար» և Թուրքերէն զաւեշտ մը «Գարնաւալըն Թրիթլարի» (բարեկենդանի անկուտիներ). աջողութիւնը միջակից բարձր էր, որ մեծ հաճոյք պատճառեց հայ ու Թիւրք հանդիսականներին։ Ներկայ էին գայմագամ բէգը (գաւառապետ), ոստիկանական և զինուորական կարգ մը պաշտօնեաներ։ Վերջիններէս նախօրոք ծանուցվեց հայերէն պիէսի սիւժէտը։

Հետևեալ օրը «Բաղդասար աղբարը» կրկնվեց բացառապէս իգական սեռի անձանց համար։ Շատ բնական է, որ Թիւրքահայ կինը չէ կարող մէկէն մէկ թօթափել իրանից ստրկութեան, կեղծ ամօթխածութեան ոգին։ Սակայն, խիստ հետաքրքրական էր տեսնել թէ ինչպէս կիները յէհրամաւորված, քաշուողական տգեղ սովորութիւնը ոտի տակ տալով կը շտապէին Թատրոնական համեստ սրահը հրահրելու իրանց ցուրտ հոգին ճշմարիտ լուսաւորութեան ստուածային շողերով։ Ես անհուն ոգևորութեամբ կը շնորհաւորեմ հայրենակցուհիներուս առաջին, խիզախ քայլը։

Առաւօտը կը բացվավի տակաւ առ տակաւ։

Բայց յառաջադիմութեան իսկական ուղին բռնելու համար դեռևս շատ արգելքներ կան փշրելու։

Արճէշի դպրոցը այսօր ամենավատթար վիճակի մէջն է։ Հասարակութիւնը միանգամայն անտարբեր է իր այս զարկերակի վերաբերմամբ. ամեն տեղ իրանց անուն հանած չարաբաստիկ կուսակցութիւնը տեղիս գործերն ալ յիմար եսականութիւններ ու երկպառակութիւնների ցանցի մէջն է խճճել։ Նախկին ուսուցիչ Արտաւազդ Սահակեանին ուզեցին գնդակահար անել, բարեբաղդաբար վրիպեց։ Միւս ուս. Յովսէփ Ղազարեանին դպրոցի մէջ աշակերտների ներկայութեամբ ծեծեցին անգութ կերպով։ Շաբաթ մը չանցած նոյն վիճակին ենթարկվեց աւագ ուսուցիչ Հայրապետ Ասլզադեանը. պատճառ՝ որ սրանք չեն ուզեր կուսակցութեանը յարվել, և դեռ իրանց շահատակութիւնների դէմ կը բողոքեն յարմար առեն։ Ոճմակները այսօր գիւղէ գիւղ կը զարկվեն, քաղաքավարի եղանակներով պահանջելով պարագաներին տեղեկութիւն գաւառակի վրայ...

Անդրդ. Ոճմակները այսօր գիւղէ գիւղ կը զարկվեն, քաղաքավարի ենիչէրիութիւններով ողորմելի գիւղացիներէն ցորեն, ամսավճար կուզեն, քեալամից (կաղամբ) և այլն բաներից հասոյթ կը պահանջեն։ Ահա այս պարագաների առթիւ Ջուզգեախ և Ծակծակ գիւղացիները զայրոյթով կը յայտնեն իրանց դժգոհութիւնը. բայց զգոյշ և երկիւղով։

Շրջանիս կիսաւեր գիւղերը խաւարի մէջ խարխափող կոյրի կը նմանին. ոչ դպրոց, ոչ բան. բայց եկէք տեսէք, որ այս գիւղերը լրագիրներ, «հին ղազաթներ» կուղարկվեն... հասկանալի չէ, թէ որոնք են այս խեղճերին արջի ծառայութիւն անողները, անարգ ակնկալութիւններով թող փչողները... մինչդեռ հարիւր գիւղ շրջէք, չէք գտնեք այբբեն իմացող մը, գոնէ նշոյլի համար։ Ես իմ շրջած գիւղերի մասին կը գրեմ ուրիշ անգամ։

Խէրան

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

23 դեկտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մոսկվայի կողմից Պետական Դումայի անդամի ընտրութիւնը նշանակվեց մարտի 20-ին։

Հակաժանտախտային մասնաժողովը խօլերայից վտանգաւոր նահանգները ուղարկում է բժշկական տեսչի օգնական Շմիդտին։

Տարիֆային կոմիտէտը որոշեց պակասեցնել երկաթուղային տարիֆը Ուրալի չուգունի համար։

ՀԷԼՍԻՆԳՖՕՐՍ։ Սօցիալ-դեմօկրատական տպարանների աշխատանքը դժուարացնելու համար, բոլոր թղթի գործարանները տէրերի միութեան առաջարկութեամբ հրաժարվեցին գործադուլի ընթացքում թուղթ վաճառել ուրիշ տպարանների և հրատարակիչների, բացի պայմանագրերով կապվածներից։

Լրագիրները լոյս են տեսնում չափազանց կրճատված ծաւալով։

Սօցիալ-դեմօկրատական կուսակցութեան վարչութիւնը Ամերիկայի «Նացիօնալ-Ձէնիրշ-Օրգանիզացիօնից» ստացաւ 6153 մարկ լուսաւորական գործունէութեան համար։ Սկզբում ստացված էր 8616 մարկ։

ՋԻՐԿԷՆՏ։ Առ. ժամը $4^1/_2$-ին զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ չորս րոպէ։

ԲԷԼՕՎՕԴՍԿՕՅԷ։ Առաւօտեան ժամը 4 և 25 րոպէին զգացվեց ալիքանման երկրաշարժ։ Ընկան շատ ծխնելոյզներ. զոհեր չը կան։

ՄՕՍԿՎԱ։ Բացվեց Սօլդատէնկօվի անուան քաղաքային հիւանդանոցը 300 մահճակալներով, որի կառուցումը արժեց 1.700,000 րուբլի։

ԱՍՏՐԱԽԱՆ։ Կօսայի գիւղաշէնում ժանտախտից մեռաւ 1, հիւանդացան 3։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

2 ԶՈՅԳ ՄԱՇԻԿ 5 Ր. 80 Կ.

տղամ. կամ կանանց համար, կապիչներով, նոր ձևի, շպիլկաներով, ամուր, էլեգանտ։ Կաշին սև։ Ցոյց տալ մաշկի կամ կրկնակօշիկի №-ը։ Պատուէրները կատարվում են վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի։ Ճանապարհած. 75 կ., Սիբիր՝ 1 ր. 5 կ.։ 4 զոյգ պատուիրելուց՝ ճանապարհած. մեր հաշուին։ Անհամապատասխան մաշիկները յետ ենք ընդունում փոխելու կամ փողը վերադարձնելու պայմանով։ Հասցէագրել՝ Лодзь, Т-во „Слава". 257.

(2.) (В. 89278) 1283. 15—6

Кавказск. Т-во Торговли Аптек. Товарами, Тифлисъ, Баку и Батумъ.

2. 1347. 4—4

Նորից 5 օրով—27-ին, 28-ին, 29-ին, 30-ին և 31-ին դեկտեմբերի

Գ. Ս. ԴՈՐՕԺՆՕՎԻ

ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒՄ
1) ԳԼԽԱՒՈՐ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ, Սօլօլակսկայա փողոցի վրա.
2) ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ, Միխայլովսկի պրօսպէկտի վրա.

ԽՈՇՈՐ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ
ԾՆՆԴԵԱՆ ԲԱԶԱՐ

ՆՈՐԻՑ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎԻ ՀԻՆԳ ՕՐ, ԱՅՆ Է՝
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-ին, 28-ին, 29-ին, 30-ին և 31-ին։

Այդ 5 օրվայ ընթացքում սէզօնային բոլոր ապրանքները կը վաճառվեն

ՇԼԱՑՈՒՑԻՉ ԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

Երկու խանութների խոշոր վիտրինաներում դրված են ապրանքների տեսակները բոլոր իրենց բաժանմունքներից՝ իրանց վրա նշանակված Միանգամայն էժան գներով։

Նորից 5 օրով—27-ին, 28-ին, 29-ին, 30-ին և 31-ին դեկտեմբերի

Յայտնում եմ ի գիտութիւն դպրոցական հաստատութիւնների, որ

ԿՈՐՑՐԵԼ ԵՄ

ճեմարանի Զ-րդ դասարանի

Քննական վկայագիրս

տրված 1903 թ.։ Եւ եթէ Տիգրան (Թէոս) Ղահրամանեան Սազանդարեան անուն կրող վկայական կը ներկայացվի որևէ անհատի կողմից՝ համարվի անընդունելի և ոչ օրինական։

Սազանդարեան

1424 1—1

Լոյս տեսաւ

Մ. ՉՄՇԿԵԱՆԻ

1911 թ. „ԾՈՑԻ" ՕՐԱՑՈՅՑԸ

որը վաճառվում է Կովկասի քաղաքների յայտնի գրավաճառանոցներում և թերթերի խանութներում։ Մեծ քանակութեամբ գնողները դիմում են հետևեալ հասցէով. Тифлисъ: Габаевская № 5, Макару Чимишкяну. Մակար Չմշկեանց։

(կ. ե.) 1300. 10—10

Բացված է բաժանորդագրութիւն Ուսուցչական Միութեան օրգան

„ՆՈՐ-ԴՊՐՈՑԻ"

Առաջիկայ 1911 թւականից «ՆՈՐ-ԴՊՐՈՑԸ» պէտք է հրատարակվի իբրև շաբաթաթերթ։ Առայժմ կը հրատարակվի երկու շաբաթը մի անգամ կրկնակի ծաւալով։ «ՆՈՐ-ԴՊՐՈՑԸ» նուիրված կը լինի տեսական ու գործնական մանկավարժութեան, տնային դաստիարակութեան, հայ և օտար դպրոցական կեանքի և ուսուցչական կարիքների ուսումնասիրութեան, նորագոյն կարևոր ուղղութիւններն էլ ի նկատի ունենալով։

Տարեկան բաժնեվճարը Միութեան անդամների համար	2 ր. —
» » ոչ անդամների համար	4 ր. —
Անդամների համար կէս տարվանը	1 ր. 25 կ.
Ոչ անդամների համար » »	2 ր. 50 կ.

Խմբագրութեան կազմը.

Աբեղեան Ա., Արովեան Ս., Ղազարեան Գ., Յարութիւնեան Ի., Տէր-Միրաքեան Յ.

«ՆՈՐ-ԴՊՐՈՑԻՆ» աշխատակցում են՝ պ. պ. Աղայեան Ղ., Աբէլ, Աղաբաբ Յ., Աղէկեան Վ., Ալիխանեան Ց., Բաքաեան Ց., Գեանջեցեան Ա., Գրուզինեան Ս., Գիւզալեան Տ., Դուրգարեան Մ., Եաղուբեան Կ., Թորոսեան Ս., Լիսիցեան Ս., Խզմալեան Թ., Կչեռք, Մաղէնճեան Մ., Մանուկօղլեան Ս., Միրեանեան Կ., Մուսայէլեան Հ., Յովհաննիսեան Գ., Յովհաննիսեան Ա., Յովակիմեան Հ., Նազարեան Ս., Չիլինգարեան Ա., Ռաշմաճեան Տ., Սարգսեան Ն., Ստամբօլցեան Ա., Ստեփանեան Ց., Վարդանեան Գ., Տէր-Գասպարեան Ս., Տէր-Գրիգորեան Ն., Տէր-Մինասեան Ս., Տէր-Յակոբեան Ց., Տէր-Պօղոսեան Ա., Քաջբերունի Ռ.։

2—1

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1911 Թ.

որ լոյս է տեսնելու Թիֆլիսում շաբաթը մի անգամ.

«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ»-ը առաջիկայ տարում ունենալու է աշխատակիցների ուժեղացրած կազմ։
«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ»-ի իւրաքանչիւր համարը լինելու է պատկերազարդ։
«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ»-ը հայոց մէջ միակ գիւղատնտեսական շաբաթաթերթն է։

Բաժնեգինը «ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ»-ը առաջիկայ 1911 թւականին տալու է իր բոլոր ՏԱՐԵԿԱՆ բաժանորդներին

ՏԱՐԻՆ 3 ՌՈՒԲԼԻ

Բոլոր ձրի նուէրներով Ռուսաստանում

Հետևեալ նուէրները.

1) Գիւղատնտեսական Օրացոյց 1911 թւականի—պատկերազարդված մօտ 40 նկարներով, գիւղատնտեսական զանազան ճիւղերին վերաբերեալ բազմաթիւ յօդուածներով և հարուստ տեղեկատու բաժնով 3—4 տպ. թերթից—մարտին։

2) Բանջարների լաւագոյն սերմեր 1911 թւականի համար, դրանց ցանելու եղանակների ցուցմունքներով։

3) «Գիւղատնտեսական մեքենաների և գործիքների ընտրութիւնը», կազմեց Ա. Աթանասեան։ Պատկերազարդ ձեռնարկ ամեն մի մարդու համար որ պարապում է գիւղատնտեսութեամբ։

«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ»-ը հայ գիւղացիութեան և գիւղատնտեսութեամբ պարապողների համար եղել է անցեալ երկու տարիներում միակ թերթը, որից ընթերցողները քաղել են գիւղատնտեսական զանազան ճիւղերին վերաբերեալ գործնական խորհուրդներ և ցուցմունքներ։

«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ»-ը աչքի առաջ ունի ոչ միայն Ռուսաստանում՝ Կովկասում և Անդրկովկասում ապրողների գիւղատնտեսական կարիքները, այլ և Թիւրքահայաստանի, Պարսկաստանի և Անդրկասպեան երկրի։

Բաժնեգինը

Ռուսաստանում	Արտասահմանում
Տարեկան 3 ր.	Տարեկան 4 ր.
Կէս տարին 2 ր.	Կէս տարին 2 ր. 50 կ.

(հ. շ.) 1378. 10—5

Блокеръ Какао

Թէյից և սուրճից առաւելագոյն

ոչ միայն իր դուրեկան համով,
այլ և իր սննդարարութեամբ։

Վաճառվում է կօլօնիալ և դեղատնային ապրանքների բոլոր յայտնի խանութներում,

ԹԻԹԵՂԵԱՅ ԱՐԿՂԻԿՆԵՐՈՒՄ 1/1, 1/2, 1/4, 1/8 Ֆ.։

Վաճառվում է Կովկասեան Ընկ. դեղատնային ապրանքների խանութում՝ Թիֆլիսում և Բագւում, Գ. Գուրգէնբէգովի և Մ. Նազարբէկովի մօտ։

(П. 121984) 1274. 6—2

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջիկայ 1911 թւականի

11 ՏԱՐԻ ԱՐՈՐ 11 ՏԱՐԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ, ՀԱՍԱՐԱԿ. ԵՒ ԽԱՂԱՂԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐ

«ԱՐՈՐԸ» հրատարակվելու է Թիֆլիսում, խմբագրութեամբ Հ. Առաքելեանի և աշխատակցութեամբ ռուսահայ, Թիւրքահայ և պարսկահայ գրողների։

«Արորին» աշխատակցելու են՝

Ա. Այգօյաճեան, Ա. Աթանասեան, բժշկ. Աղասարեան Բ., Ատրուշան, բժշկ. Անթոնեան Վ., Առաքելեան Արշակ, Աթաբէգեան Մ., Բարգէն եպիսկոպոս Կիւլէսէրեան, Բաշալեան Լեոն, Բաշինջաղեան Գ., Բաբայեան Խ., Գասպարեան Յարութիւն, դօկտօր Գրէնֆիլդ Ջէմս, Յ. Գենջեան, Դանիէլեան Լ., Դը-Գուբերնատիս Անջէլօ, սենատոր (իտալական պրոֆ.), Եզեկեան Ա., Եսայեան Ս., Զաքարեան Պետրոս, Էմմանուէլ ք. Նազարեան, Թեքեան Վ., բժշկ. Թիրեաքեան Յարութիւն խան, Խան-Ազատ Ռ., Խուրշիդ, Կալիսա, Կրասիլնիկեան Կ., Ղուլեան Ա., Մալխասեան Ս., Մալխազեան Ա., Մաքլէր Ֆ. (ֆրանսիացի հայագէտ), Մեսրոպ ք. Մելեան, Յարութիւնեան Ի., Նաթանեան Միք., Նազարէթեան Ա., Նամալեան, բժշկ. Շահրազեան Ա., բժշկ. Շիշեան Ս., Շահրիար, Չալխուշեան Գ., Չախմախճեան Յ., Սարուխան Ա., Սուրխաթեան, Սամուէլեան Խ., Սպէնդիարեան Յ., պրօֆէսոր Վեսելօվսկի Ի., Տէր-Մինասեան Երուանդ, Ռօֆֆոր Ստ., Քալանթար Ա.։

«ԱՐՈՐԸ» ձգտելու է դառնալ հանրամատչելի, ժողովրդական ամսագիր ամենքի համար, տալ հայ ժողովրդին առողջ, թարմ, մտաւոր և հոգևոր սնունդ, զինել հայկական իրականութիւնը և առանց հաշտվելու նրա հետ, անդադար պայքարել, կռուել գիտութեան և գեղարուեստի միջոցով ստորնութեան, աղտեղութեան հետ, որոնցով այսօր համակված է հայկական կեանքը։ Վերածնութիւն հայկական կեանքի, մտաւոր և բարոյական—ահա «ԱՐՈՐԻ» ձգտումներից մինը։ Ժողովրդականացումն գիտութեան—ահա «ԱՐՈՐԻ» մի այլ ձգտումը. սերմանումն հայ ժողովրդի մէջ համամարդկային գաղափարների, խաղաղասիրութեան, եղբայրական և մարդկային համերաշխութեան—ահա «ԱՐՈՐԻ» երրորդ ձգտումը։

«Արոր» տպագրելու է ամեն մի համարում գոնէ երկու ամբողջական յօդուածներ՝ գլխաւորապէս կենսագրական և գիտական բովանդակութեամբ, որոնցից բաժանորդները կարողանան կազմել առանձին բրօշիւրներ և այդպիսով տարվայ ընթացքում ունենան գոնէ 24 ՀԱՏ ԳՐՔՈՅԿՆԵՐ։

Կամենալով հնարաւորութիւն տալ Թիւրքահայ և Արևմտեան հայ գրողներին մասնակցել «Արորին» և դրանով գրական և մտաւոր սերտ յարաբերութիւններ ստեղծել արևելեան և արևմտեան հայ գրական գործիչների միջև, «Արոր» հրատարակվելու է հայկական հին, այն է ընդհանուրից ընդունված ուղղագրութեամբ։ Սակայն նրա էջերը բաց են լինելու և վ-ի ուղագրութիւն քարոզողների առաջ։

«Արորը» աշխատելու է ասպարէզ քաշել երիտասարդ, թարմ, սկսնակ ույժերը և ղեկավարել նրանց գրական գործունէութիւնը։

«Արորի» բաժանորդագինն է «Մշակի» բաժանորդների համար 4 ր., ոչ-բաժանորդները վճարում են 2 ր. աւելի։

Եւրոպա 20 ֆրանկ, «Մշակի» բաժանորդների համար 16 ֆրանկ։

Դրամ և թղթակցութիւն ուղարկել այս հասցէով

Тифлисъ, редакція журнала «АРОРЪ».

Tiflis, Rédaction du la Revue arménienne «Aror».

Թիֆլիս, «Արոր» ամսագրի խմբագրութիւն։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

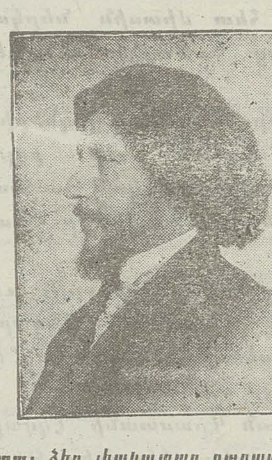

ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ

ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ

Հիպնօտիզմը բնական ձիրք չէ։ Ամեն ոք կարող է տիրապետել այս խորհրդաւոր գիտութեան։

Հիպնօտիզմ սովորելը նոյնքան հեշտ է, որքան ուտել խմելը։

Հիպնօտիզմը կը բժշկէ հիւանդութիւններ և կուղղէ մոլորութիւններն ու վատ բարքերը։

Հիպնօզական ցուցահանդէսները չափազանց զուարճալի են։

Սովորեցէք հիպնօզացնելու արուեստը։ Մշակեցէք ձեր մէջ ներշնչելու զօրութիւնը և այդ աքանչելի ույժի միջնորդութեամբ դարմանեցէք հիւանդութիւններ, տուէք ապշեցուցիչ ցուցահանդէսներ թատրօններում կամ մասնաւոր սրահներում և դառէք պրօֆէսիօնալ հիպնօտիստ։

Սովորելու ծախքը շատ չնչին է։

Ստացէք իմ «Ինչպէս հիպնօսացնել» պատկերազարդ գրքոյկը, որը կը տայ ձեզ լիակատար բացատրութիւն Հիպնօտիզմի, Մեսմերիզմի, Հոգեբուժութեան, Ներշնչման, Հոգետեսութեան և Տելեպաթիի մասին։ Այս գրքոյկն ստանալու համար պէտք ուղարկել 10 կօպէկի նամակադրոշմ ճանապարհածախքի համար։

ԳՐԵՑԷՔ ԱՅՍՕՐ։ Գրեցէք ձեր անունն ու հասցէն որոշ։

Դիմել հետևեալ հասցէով Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago, Ill. U. S. A.

(ե. շ.) 689. 100—58

Գեղարուեստ

Գրական-արուեստագիտական-եռամսեակ

Պատկերազարդ հանդէս

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

Խմբագրութեամբ ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ

10 գիրքը 10 ր., ճանապարհածախսով 12 ր., հատով 2 ր.

1911 թւականի ընթացքում լոյս կը տեսնեն ՉՈՐՍ ստուար գրքեր, (փետրվար, մայիս, օգոստոս, նոյեմբեր) որոնց համար

5 ր. ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 5 ր.

Լոյս տեսած Ա. Բ. և Գ. գրքերի հետ միասին՝ 8 ր.

Խմբագրութեան հասցէն՝ Սօլօլակ, Գուդովիչա փող. № 7.

Օտար տեղերից դիմել՝ Тифлисъ, редакція „Гехарвестъ"

Ծանօթ. Խնդրվում է այն անձերին, որոնց մօտ խմբագրութեանս հասանելի գումարներ կան, կամ որոնք չեն լրացրել իրանց բաժանորդավճարը՝ շտապեն ուղարկել։ Մեր այս բազմածախս գործի յարատևութիւնը սպասում է հայ գեղեցիկ գրականութիւնը և արուեստը սիրողների աջակցութիւնը՝ հանդէսը տարածելով աւելի լայն շրջաններում։

Խմբագրութիւն

1403. 3—2

Типографія „ЭКОНОМІЯ", Большая-Ванкская № 3.